

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

1(23)

2023-01-10

511-4290-12

Bildande av naturreservatet Gårdskärskusten i Älvkarleby och Tierps kommuner

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som markerats på bifogade beslutskartor, bilaga 1a-c, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara Gårdskärskusten.

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 10, för naturreservatets långsiktiga vård.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, att vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer, samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Syftet är också att skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter. Det preciserade syftet med naturreservatet Gårdskärskusten är att:

- bevara miljöer som uppkommer naturligt genom landhöjning såsom olika stadier av laguner och primärsuccessioner på landhöjningsmark,
- bevara områdets grunda vegetationsklädda mjuk- och hårdbottnar och andra marina miljöer samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,
- bevara och vårda områdets landhöjningsskogar, äldre barrskogar och örtrika kalkbarrskogar, lövskogar, sumpskogar, rikkärr, kransalgssjöar och sanddynmiljöer samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,
- bevara och vårda hävdade havsstrandängar och betade skogar samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,
- återställa naturvärden i vattendrag samt i skogar påverkade av skogsbruk,

2023-01-10

511-4290-12

- skydda och vårda lek- och uppväxtområden för fisk och häckningslokaler för sjöfåglar och vadare samt skydda, vårda och nyskapa livsmiljöer för gölgroda,
- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås på biogeografisk nivå för utpekade naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet,
- bevara ett område för friluftslivet samt upplevelsevärde av ett relativt oexploaterat kust- och skärgårdsområde och ett fiskeläge med ursprunglig karaktär,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer underlätta och stimulera till naturupplevelser och aktivt friluftsliv.

Syftet ska uppnås genom förbud mot skogsbruk och exploaterande verksamheter samt mot grävning, muddring, dikning och uppförande av anläggningar och anordningar på land och i vatten.

Förbud införs mot att uppföra nya byggnader samt mot att ändra bebyggelsemiljön på ön Kniven så att den ursprungliga karaktären av fiskeläge förvanskas. Karaktären bevaras genom att undvika större förändringar av bebyggelsemiljön, att inte frångå en grå till brun färgskala på byggnaderna och att sträva efter att vid underhåll använda traditionella material och metoder.

Landhöjningsmiljöer som inte är hävdberoende ska få utvecklas fritt och präglas av naturliga processer.

Reservatet ska skötas med naturvårdande åtgärder. Strandängar, fuktängar och skogar med hävdhistorik och hävdgynnade arter restaureras och hävdas med bete, slåtter och röjning. Störnings- och hävdgynnade miljöer såsom lövrika skogar, dynmiljöer och rikkärr sköts genom röjning, fläckvis störning och bete. Åtgärder genomförs för att återställa skog som påverkats av skogsbruk till naturskogskaraktär, till exempel genom naturvårdsinriktade avverkningar och naturvårdsbränning. Hydrologiska förhållanden återställs genom igenläggning av diken under förutsättning att mark utanför reservatet inte försumpas eller skadas. Kustmynnande vattendrag restaureras för att gynna vandrande fisk men naturligt fiskfria vatten bevaras som sådana.

Åtgärder genomförs för att gynna prioriterade arter och artgrupper. Värdefulla häckningsplatser för sjöfåglar och vadare hålls fria från igenväxningsvegetation. Laguner och grunda bottnar, som utgör viktiga lek- och uppväxtområden för fisk, skyddas från skador på bottnar och bottenvegetation. Gölgrodelokaler vårdas och kärr och gölar som behövs för gölgrodepopulationen kan vid behov restaureras. Invasiva och för området främmande arter bekämpas, till exempel mink och vresros.

Allmänhetens möjlighet att besöka området främjas genom tillgång till friluftsanordningar och information som underlättar och kanaliserar besök i området. Anordningarna ska anpassas till besökare med olika förutsättningar och behov.

2023-01-10

511-4290-12

Möjligheten att uppleva reservatets marina områden främjas genom anordningar som underlättar iläggning av kanoter samt genom möjlighet att förtöja med båt vid särskilt besöksvärda platser.

Skälen för beslutet

Naturresevatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet utgörs av områdets fågelrika öar och skär, laguner, grunda grus- och sandbottnar, vegetationsklädda mjuk- och hårbottnar, kustmynnande vattendrag, sanddyner i olika successionsstadier, artrika havsstrandängar och fuktängar, kransalgssjöar, öppna artrika rikkärr, landhöjningsskog, betad skog, lövskog, sumpskog, äldre barrskog samt örtrik kalkbarrskog.

Prioriterade processer och strukturer är avsnörning av laguner genom landhöjning, primärsuccessioner på landhöjningsmark, naturliga störningsprocesser, naturliga trösklar i vatten, sand och sandblottor, kalkrika jordar, betad grässvål, blå bård, fiskfria gölar, kala fågelskär, ett flerskiktat och luckigt trädskikt, örtrikt fältskikt, gamla träd, solexponerad gammal tall och död ved i olika dimensioner och stadier.

Ett stort antal skyddsvärda arter, artgrupper och artsamhällen är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel häckande, rastande och födosökande sjöfåglar och vadare, lekande fisk och fiskyngel, kransalger, gölgroda och andra groddjur, hävdgynnad strandängsflora, kalkgynnade orkidéer och mykorrhizasvampar, vedlevande insekter, kolonier av måsfåglar, undervattensängar bestående av kransalger, havsnajas och andra kärleväxter samt bälten bestående av smaltång, blåstång och perenna rödalger.

Rörligt friluftsliv i olika former, möjlighet till naturupplevelser såsom skogsatmosfär och havsutsikt samt upplevelsevärde av stillhet och ro och oexploaterad kust- och skärgårdsmiljö är också prioriterade bevarandevärden.

Bland de prioriterade bevarandevärdena återfinns också de naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet som ingår i Natura-2000 områdena Långsandsörarna och Gårdskärskusten.

2023-01-10

511-4290-12

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. förändra reservatsområdets topografi, batymetri, hydrologi, yt- eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, fylla ut, borra, dämna, underhållsrensa dike, markavvattna, dränera eller på annat sätt föra bort vatten med undantag för att
 - utföra befintlig tillståndsgiven vattenverksamhet inklusive markavvattning,
 - underhållsrensa diket Krammsillen, markerat på karta, bilaga 5,
 - underhålla diken för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A14,
 - utföra åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A15-A18 och A29,
2. anordna upplag, deponera eller dumpa med undantag för att
 - deponera muddermassor för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A19,
3. utföra skogsbruksåtgärder, såsom att avverka, röja, så, plantera, markbereda, bryta stubbar, upparbeta vindfällan eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar med undantag för att
 - röja, fälla unga träd och klippa eller slå markvegetation inom områden markerade på karta, bilaga 2,
 - röja på jaktpass markerade på karta, bilaga 3, och i befintliga skjutgator i anslutning till dessa,
 - röja motionsspår och stigar markerade på karta, bilaga 3,
 - röja intill bryggor, båtplatser och båtuppläggningsplatser markerade på karta, bilaga 5,
 - röja intill anordningar och anläggningar för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A20-A24 och A30,
 - utföra åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A25-A26,
 - i förebyggande syfte fälla träd eller kapa grenar som kan utgöra fara för människor, byggnad eller anordning efter överenskommelse med förvaltaren av reservatet,

2023-01-10

511-4290-12

4. röja, klippa eller bedriva täkt av alger, vass eller annan vattenvegetation med undantag för att
 - klippa vass och annan vattenvegetation i båtleder, inlopp och hamnar som behövs för fortsatt nyttjande av Gårdskärs fiskehamn, Långsands småbåtshamn och Nabben, Knivens fiskeläge och fiskeläget på Mangrund,
 - klippa vass och annan vattenvegetation på jaktpass markerade på karta, bilaga 3, och i befintliga skjutgator i anslutning till dessa,
 - klippa vass och annan vattenvegetation i anslutning till trummor genom piren vid Långsands småbåtshamn, inom område markerat på karta, bilaga 4,
 - klippa vass och annan vattenvegetation i rännor och intill bryggor, båtplatser och båtuppläggningsplatser markerade på karta, bilaga 5,
 - klippa vass och annan vattenvegetation i diket Krammsillen och i sundet mellan Själgrund och Mangrund, markerade på karta, bilaga 5,
 - klippa vass och annan vattenvegetation intill anordningar och anläggningar för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A20-A23,
 - utföra åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A25,
5. uppföra byggnad, anlägga eller utvidga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast, torn, brygga, bro, pir, kaj, vågbrytare, båthamn, vindkraftverk, jaktorn, båtplatser, stängsel eller annan anläggning eller anordning med undantag för att
 - uppföra stängsel vid beteshävd,
 - utvidga befintlig parkeringsplats och båtuppläggningsplats samt anlägga bryggor enligt karta, bilaga 4,
 - utföra åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A20-A24 och A30,
6. ändra bebyggelsemiljön på ön Kniven så att den ursprungliga karaktären av fiskeläge förvanskas,
7. anlägga mark- eller luftledning eller ledning eller rör i vatten eller på botten med undantag för att
 - utföra åtgärd för vilken Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A29,
8. tillföra kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
9. tillföra kalk eller växtnäringsämnen,

2023-01-10

511-4290-12

10. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande med undantag för
 - vägskyltar, sjövägsmärken och skyltning av ledningar,
11. bedriva vattenbruk för odling av djur eller växter,
12. utfodra vilt med undantag för att
 - utföra åtgärd för vilken Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A28,
13. så eller inplantera växt-, svamp- eller djurart,

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

14. underhålla befintliga diken om det behövs för att undvika försumpning eller skada på mark utanför reservatet. För diken som omfattas av befintlig tillståndsgiven vattenverksamhet inklusive markavvattning behövs inget tillstånd,
15. muddra båtleder som behövs för fortsatt nyttjande av Gårdskärs fiskehamn, Långsands småbåtshamn och Nabben samt i anslutning till trummor genom piren vid Långsands småbåtshamn,
16. muddra inlopp och hamn tillhörande Knivens fiskeläge och inlopp tillhörande fiskeläget på Mangrund,
17. muddra i rännor och intill bryggor, båtplatser och båtuppläggningsplatser markerade på karta, bilaga 5,
18. gräva bort vass och annan vattenvegetation i direkt anslutning till badstranden vid Stigenbergsbadet,
19. deponera muddermassor i samband med åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A16-A18,
20. flytta bryggor, båtplatser och båtuppläggningsplatser markerade på karta, bilaga 5, när dessa förlorat sin funktion på grund av landhöjningen,
21. uppföra jakttorn,
22. anordna badplats och i anslutning till den anlägga parkering och mindre väg samt uppföra enkla byggnader och anläggningar för friluftslivet inom område (vid Harsudden) markerat på karta, bilaga 6,

2023-01-10

511-4290-12

23. uppföra enkla byggnader och anläggningar för friluftslivet inom områden (naturhamn på Hällörarna och Stigenbergsbadet) markerade på karta, bilaga 6,
 24. anlägga cykelstig inom område (vid Sågarbo) markerat på karta, bilaga 6,
 25. i samband med ringmärkning av fåglar sätta upp fångstnät samt röja sly och vass i anslutning till näten,
 26. röja sly och fälla enstaka träd i syfte att skapa utsikt inom områden (på Hålstén och Hällörarna) markerade på karta, bilaga 2. Vid röjningen ska buskar och föryngringsträd sparas och ett olikåldrigt och varierat träd- och buskskikt eftersträvas. Döda träd får inte fällas. Stammar och grova grenar från fällda träd ska lämnas inom området,
 27. lägga i förtöjningsbojar,
 28. anordna åtelplats för jakt efter vildsvin,
 29. gräva ränna eller lägga ner trumma genom piren vid Långsands småbåtshamn, inom område markerat på karta, bilaga 4,
 30. anordna rastplats i anslutning till motionsspåret vid Skeppsholmskusten, markerat på karta, bilaga 3.
- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla
-

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs och att följande åtgärder genomförs:

1. utmärkning av naturreservatets gränser och föreskriftsområden i hela reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar och informationstavlor i hela reservatet,
3. anläggande och underhåll av stigar, stigvisning, spänger, bänkar och bord, toaletter och enkla tillgänglighetsanpassningar för besökare med olika förutsättningar och behov samt utplacering av soptunnor inom område A, B, C och D, markerade på karta, bilaga 7,
4. anläggande och underhåll av parkeringsplatser, vandringsleder, cykelstigar, ridstigar, vägbommar, enklare badplatser och naturhamnar, enklare rast- eller övernattningsstuga, vindskydd, fågeltorn, gömslen, eldstäder, vedförråd och bryggor samt anordningar för landstigning, förtöjning och iläggning av mindre båtar inom område A, markerat på karta, bilaga 7,

2023-01-10

511-4290-12

5. anläggande och underhåll av parkeringsplats och vandringsled enligt karta inom område B (Långsand) markerat på karta, bilaga 7,
6. naturvårdsinriktad röjning, fällning av träd, luckhuggning, skapande av död ved och markstörning,
7. naturvårdsinriktad slåtter, stängsling och bete, betesputsning, tuvfräsning, avverkning, bränning, uppräckning av buskar och sly, frösådd och plantering av träd med lokalt ursprung, klippning av vass och annan vattenvegetation samt grävning för att restaurera småvatten och kärr till lämpliga gölgrodelokaler inom område A markerat på karta, bilaga 7,
8. iordningställande och underhåll av skötselvägar i syfte att kunna utföra slåtter och andra skötselåtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet, inom område A markerat på karta, bilaga 7. Skötselvägarna ska iordningställas på ett sätt som inte har en betydande negativ påverkan på reservatets prioriterade bevarandevärden,
9. stängsling och skogsbete inom område C (Gårdskärs fiskehamn) markerat på karta, bilaga 7,
10. röja, fälla träd, klippa eller slå markvegetation, vass och annan vattenvegetation på utsiktsplatser och i anslutning till anordningar och anläggningar för friluftslivet,
11. borttagning av vegetation från badstranden vid Stigenbergsbadet,
12. muddring i anslutning till anordningar och anläggningar för friluftslivet, och i samband med deponering av muddermassor, inom område A, markerat på karta, bilaga 7,
13. igenläggning av diken eller uppförande av dämmen på ett sätt som inte försumpar eller skadar mark utanför reservatet, med undantag för diken som omfattas av befintlig tillståndsgiven vattenverksamhet inklusive markavvattning,
14. biotopvårdande åtgärder i vattendrag,
15. tillfälliga upplag i samband med reservatets skötsel,
16. undersökning och dokumentation av mark, vegetation, djurliv och andra naturförhållanden samt insamling av nödvändigt bestämningsmaterial,
17. mekanisk bekämpning av invasiva eller för området främmande arter,
18. utfodring av fågel eller däggdjur som stödåtgärd för hotad eller missgynnad art,
19. jakt på mink, räv, grävling och mårhund efter samråd med jakträttsinnehavaren,

2023-01-10

511-4290-12

20. åtgärder i syfte att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av angripna granar, rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas. Eventuellt infört fångstvirke ska föras ut ur reservatet.

- C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. insamla alger, mossor, lavar eller vedsvampar med undantag för enstaka exemplar för artbestämning,
2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka individer för artbestämning,
3. framföra motordrivet fordon med undantag för att köra på vägar och parkeringsplatser,
4. framföra vattenskoter eller motsvarande,
5. framföra motordriven vattenfarkost och ankra i vikar och laguner inom områden markerade på karta, bilaga 8,
6. släppa ut avloppsvatten, barlastvatten, tankspolvatten eller annat flytande eller fast avfall från båt eller fartyg,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar, övningar, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) jakträttsinnehavaren att bedriva jakt inom ramen för jaktlagstiftningen, att skylta, snitsla eller sätta upp andra markeringar i samband med jakt samt att framföra motordrivet fordon i terrängen för uttransport av fälld älg, hjort, vildsvin eller björn under förutsättning att inga skador eller bestående körspår uppstår,
- c) ledningsrättsinnehavare och servitutsinnehavare att utöva sin särskilda rätt,

2023-01-10

511-4290-12

- d) skötsel av bebyggelsemiljön i Knivens fiskeläge för att upprätthålla den ursprungliga karaktären av fiskeläge,
- e) åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdikey) och parkeringsplatser,
- f) anläggning och underhåll av sjösäkerhetsanordningar,
- g) Polismyndigheten, hälso- och sjukvården, Räddningstjänsten eller Kustbevakningen att vid behov använda motordriveta fordon, motordriven vattenfarkost och vidta andra åtgärder. Anmälan ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet,
- h) genomförande av biologiska eller marina undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd.
- i) friluftsfremjande åtgärder inom områden (naturhamn Hällörarna och Stigenbergsbadet) markerade på karta, bilaga 2, enligt följande:
 - underhåll av byggnader, anläggningar och anordningar,
 - röja, fälla unga träd och klippa eller slå markvegetation
 - klippning av vass och annan vattenvegetation i anslutning till anordningar, anläggningar och badstrand,
 - uppsamling av ilandspolade alger och andra växtdekar,
 - anordnande av stigar, soptunnor, spänger, eldstäder, vedförråd, livbojar, skyltar, bänkar, bord och andra enkla anordningar för friluftslivet som inte medför större ingrepp i mark, vegetation eller vatten. För att uppföra enkla byggnader och anläggningar krävs dock tillstånd,
 - framförande av motorfordon i samband med skötsel och förvaltning.
- j) snöskoteråkning på havsis och väl snötäckt mark till privata stugor och tomter inom och i direkt anslutning till naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Gårdskärskusten
NVR-id	2052262
Länsstyrelsens objektnummer	0331-02-174
Kommuner	Älvkarleby och Tierp
Socknar	Älvkarleby och Västland
Reservatsgräns	Se beslutskartor, bilaga 1a-c
Fastigheter	Gårdskär 31:4, Holmsånger 3:4, Bleckaren 1:1, Hättan 1:1, Långsand 1:159 (del av), Gårdskär 7:1 (del av),
Samfälligheter	Gårdskär S:1 (vägar), Gårdskär S:2 (vägar), Gårdskär FS:9 (fiske), Gårdskär GA:4 (väg), Långsand GA:1 (grönområden m.m.), Gårdskär S:8
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut båtplats (97:52.3), servitut gångväg (97:52.4), servitut båtplats och gångväg (0319-05/13.1), servitut båtplats och gångväg (0319-08/11.1), servitut väg (03-ÄLV-1156), servitut byggnad (03-80:206.1), servitut väg, bad, båtplats (03-80:206.2), servitut väg (03-97:265.1), servitut väg (03-00:95.1), servitut båtplats (03-00:95.2), servitut väg (03-00:202.1), servitut brygga (03-00:202.2), servitut väg (0319-01/18.1), servitut väg (0319-01/18.2), servitut väg (0319-02/17.1), servitut båtplats och gångväg (0319-02/17.3), servitut båtplats och gångväg (0319-02/17.2), avtalsservitut kraftledning (akt 03-IM1-95/17895.1), avtalsservitut elledning i mark (akt 0319IM1-05/32289.1), avtalsservitut båtplats, område

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

12(23)

2023-01-10

511-4290-12

	m.m. (akt 0319IM-07/27071.1), ledningsrätt vatten, avlopp (akt 03-93:246.1) Upplåtelseavtal elledning i mark (Vattenfall Eldistribution AB) Sevitutsavtal vattenledning Sågarbo 2:17, 2:18 och 2:19 Servitutavtal VA-ledning Sågarbo 2: 15, 2:20, 2:21, Byggnad på ofri grund på fastigheten Holmsånger 3:2 (Lilla Skrakören) Byggnader på ofri grund på fastigheten Gårdskär 31:2 (Knivens fiskeläge)
Nyttjanderätt	Enligt köpekontrakt för fastigheten Gårdskär 25:73, gäller t.o.m 2031-10-14 Avtal om biotopvård av kustmynnande vattendrag (Upplandsstiftelsen)
Markavvattningsföretag som berör reservatsområdet	Gårdskär-Sjöängens dikningsföretag av år 1938 i Älvkarleby socken, Fårskärs dikningsföretag av år 1939 i Älvkarleby socken och Gårdskär-Backängens torrlägningsföretag av år 1939 i Älvkarleby socken.
Övrigt	Gårdskärs avloppsreningsverk har tillstånd enligt miljöskyddslagen att avleda renat avloppsvatten till dike som mynnar i Sörfjärdens norra del. (Länsstyrelsen beslut dnr: 11.1821-291-85 och dnr: 246- 1607-96)
Natura 2000-områden som berörs	SE0210286 Långsandsörarna, SE0210282 Gårdskärskusten
Lägesbeskrivning	Gårdskärskusten omfattar kuststräckan mellan Billudden och Sörfjärden via Långsandsörarna och Själgrund.

2023-01-10

511-4290-12

	Närmsta samhälle är Gårdskär. Läget framgår av översiktskarta, bilaga 9
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	K, Kust och skärgård
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Markägarkategorier	Staten, samfällighetsföreningar
Förvaltare	Länsstyrelsen
Areal	5460,1 hektar
Markslag enligt NMD	Hav 4338,9 ha, skogsmark 853,8 ha, öppen våtmark 161,0 ha

Beskrivning av naturreservatet

Gårdskärskustens naturreservat sträcker sig längs kusten mellan Billuddens naturreservat i norr och Sörfjärden i Lövstabukten i söder. Närmaste samhälle är Gårdskär. Huvuddelen av reservatet ligger i Älvkarleby kommun men även Tierps kommun berörs i södra delen. Två Natura 2000-områden (Långsandsörarna och Gårdskärskusten) ingår i naturreservatet.

Reservatet utgörs av ett flackt kust- och skärgårdslandskap som är starkt präglad av landhöjning, en kalkrik jordmån och de speciella marina förutsättningar som skapas av utflödet från Dalälven. Området är beläget vid övergången mellan Bottenhavet och egentliga Östersjön där flera marina och limniska arter har sin utbredningsgräns.

Både på land och i hav finns unika naturmiljöer som ständigt nyskapas av landhöjningen och endast i liten utstäckning är påverkade av exploaterande verksamheter. Hävd i form av bete och slåtter har förekommit i stora delar av reservatet fram till 1950-talet. På ön Kniven finns ett fiskeläge med anor från 1800-talets senare del.

Landhöjningskusten omfattar stora områden med en pågående avsnörning av grunda havsvikar till flador och glosjöar. De grunda marina miljöerna i reservatet har ofta en rik undervattensvegetation och är viktiga miljöer för födosökande fåglar samt som lek- och uppväxtområden för fisk. I skärgården finns många små öar och skär som är fina häckningsplatser för sjöfåglar och vadare.

Fiskfria glosjöar är viktiga livsmiljöer för bland annat gölgroda som förekommer i en stabil population i reservatet.

Strandängarna i reservatet har en typiskt hävdgynnad örtflora trots lång frånvaro av betesdjur eller slåtter. Orsaken är landhöjningen som ständigt skapar nya livsmiljöer för konkurrenssvaga arter i kombination med ishyvling och vattenståndsvariationer.

2023-01-10

511-4290-12

I exponerade lägen finns en pågående succession av sandmiljöer, från sandstrand via olika stadier av dynmiljöer till trädklädda sanddyner.

Den pågående landhöjningen skapar successioner av växtsamhällen från grunda flador mot örtrika strandängar, havtornsnår och alstrandskog till örtrik landhöjningsskog. Längre inåt land och på många av reservatets öar finns äldre naturskog, till exempel barrblandskog, näringsrik granskog och hållmarkstallskog. Utmärkande för skogarna i reservatet är att de är mycket örtrika. Örtrikedomen är typisk även för de skogar som är påverkade av skogsbruk.

Det stora kalkinslaget i moränen skapar förutsättningar för exklusiva miljöer som kalkfuktängar och extremrikkärr. Stora arealer av områdets skogsmark kan också karaktäriseras som kalkbarrskogar med bland annat en mycket särpräglad marksvampflora.

I reservatet finns många sällsynta och hotade arter av till exempel groddjur, skalbaggar, svampar och kärlväxter. Det finns flera ovanliga och skyddsvärda naturtyper i området, bland annat laguner i olika grad av avsnörning från havet, kransalgssjöar, sanddyner i olika stadier och landhöjningsskog. Hela reservatet har en mycket rik och omväxlande flora med bland annat många orkidéer och sällsynta marksvampar.

Kombinationen av den omväxlande naturen, reservatets storlek och orördhet, naturliga stränder, gammal skog, öppet hav och skärgårdsmiljöer gör att reservatet har mycket fina förutsättningar för friluftsliv som till exempel vandring och båtliv.

En mer detaljerad beskrivning av naturreservatet finns i skötselplanen, bilaga 10.

Länsstyrelsens bedömningar

Gårdskärskusten utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull kuststräcka med en helhet av naturmiljöer, både marina och terrestra. Kuststräckan är relativt oexploaterad med en hög grad av naturlighet, inte minst på grund av den påtagliga effekten av landhöjningen som ständigt skapar nya naturmiljöer med primärsuccession. I området finns en stor mångfald av växt- och djurarter. Reservatsområdet är också mycket värdefullt för människors möjlighet att bedriva ett aktivt friluftsliv och uppleva naturen.

De största hoten mot de värdefulla naturmiljöerna, den biologiska mångfalden och upplevelsevärdena i området är skogsbruk och exploatering samt igenväxning av störningsgynnade och hävdpräglade miljöer. För att bevara och återställa områdets naturvärden är bete och slåtter, naturvårdsinriktad trädfällning och avverkning, utglesning, röjning, skapande av död ved, frihuggning av grova träd, markstörning, bekämpning av främmande arter, jakt på mink och naturvårdsbränning prioriterade åtgärder. För att områdets värden ska bestå och för att nödvändiga skötselinsatser ska

2023-01-10

511-4290-12

kunna genomföras bedömer Länsstyrelsen därför att området bör skyddas som naturreservat.

Reservatet ingår i den skogliga värdetrakten Gårdskärskusten som karaktäriseras av ett flackt landskap och en mosaik av grunda bottnar, flador, långsmala vikar och holmar. Landhöjningen i värdetrakten är påtaglig och kalkhaltiga äldre barrskogar är särskilt värdefulla (Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län 2006).

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk för värdefull natur, Natura 2000.

Natura 2000-områden och värdekärnor i värdeetrakter ska vara prioriterade för skydd enligt *Nationell strategi för formellt skydd av skog* (reviderad 2017). Gårdskärskusten innehåller de nationellt prioriterade skogstyperna ädellövskog, triviallövskog med ädellövinslag, kalkbarrskog, skärgårdsnaturskog, landhöjningsskog, äldre betespräglad skog och skogar med hög bonitet. Området innefattar också, förutom kalkbarrskog och ädellövmiljöer, naturtyperna öppna sandmiljöer, grunda vågexponerade hårdbottnar, små öar och skär i östersjön, havsstrandängar, grunda trösklade havsvikar, kransalgssjöar och rikkärr som är särskilt utpekade som ansvarsnaturtyper i Uppsala län.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet Gårdskärskusten följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av biologisk mångfald.

Särskilda avvägningar

Inom naturreservatet finns flera öar och skär som utgör fina häckningsmiljöer för sjöfåglar och vadare. Länsstyrelsen bedömer att de viktigaste åtgärderna för att värna fågellivet är att hålla borta mink och att utföra biotopvårdande åtgärder. Möjlighet till sådana åtgärder har inarbetats i beslutet. På vissa öar finns det även behov av att skydda fågellivet genom tillträdesförbud under häckningstid. Länsstyrelsen har beslutat om djurskyddsområden till skydd för fågellivet på strandängarna på Kniven och på några mindre häckningsskär inom reservatet (Dnr 511-6203-2019). Beslutet är dock överklagat vid tidpunkten för reservatsbildningen.

Muddring är en åtgärd som kan ha mycket stor negativ inverkan på naturreservatets marina naturvärden. Länsstyrelsen bedömer att möjligheten till muddring ska vara mycket restriktiv inom naturreservatet. Muddring ska endast kunna göras i de fall det finns befintlig tillståndsgiven vattenverksamhet, i övrigt endast efter tillstånd från Länsstyrelsen på utpekade platser. De platser som pekats ut är i första hand befintliga hamnar och rännor samt båtplatser, båtuppläggningsplatser och bryggor som omfattas av servitut vid reservatets bildande. Även båtleder som är viktiga för funktionen av befintliga hamnar i anslutning till naturreservatet omfattas av möjligheten att söka tillstånd för muddring. Friluftsliv är ett viktigt syfte med reservatsbildningen. Länsstyrelsen bedömer att det är en rimlig avvägning mellan

2023-01-10

511-4290-12

olika bevarandeintressen att reservatsförvaltaren ska ha möjlighet att muddra i anslutning till anläggningar och anordningar som behövs för friluftslivets behov. När landhöjningen fortskrider kommer det att uppstå behov av mer omfattande åtgärder för att komma fram med båt till utpekade bryggor och båtplatser. Länsstyrelsen anser inte att det är förenligt med reservatets syfte att gräva kanaler eller rännor, men bedömer att det behöver finnas möjlighet att söka tillstånd för att vid behov flytta utpekade bryggor och båtplatser.

Iordningställande av skötselvägar kan vara nödvändigt för att förvaltaren ska kunna utföra den skötsel som anges i skötselplanen och som behövs för att uppfylla syftet med naturreservatet. I första hand gäller det möjligheten att bedriva slätter på ett rationellt sätt på större rikkärr, fuktängar och strandängar men det kan även vara aktuellt att iordningställa skötselvägar till exempel för transport av betesdjur, för skötsel av friluftsanläggningar eller vid restaureringar. Vägar kan innebära ett stort ingrepp i naturmiljön men Länsstyrelsen bedömer att det är en rimlig avvägning att skötselvägar får iordningställas under förutsättning att det kan göras på ett sätt som inte innebär betydande negativ påverkan på reservatets prioriterade bevarandevärden. Länsstyrelsen bedömer att det i de flesta fall finns möjlighet att iordningställa skötselvägar till största delen genom ung eller medelålders skog som saknar höga naturvärden.

Miljökvalitetsmål

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med de av riksdag och regering beslutade miljökvalitetsmålen. Reservatsbeslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att ca 770 hektar produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Beslutet bidrar också till att uppfylla miljömålen Hav i balans samt Levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Friluftsmål

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla flera av de av regeringen beslutade friluftsmålen, främst målen om tillgänglig natur för alla, tillgång till natur för friluftsliv och skyddade områden som resurs för friluftslivet.

Hushållning med mark- och vattenområden

Naturreservatet berör ett område som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Sådana områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Naturreservatet berör också ett område som är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att reservatets syfte och föreskrifter ligger väl i linje med dessa riksintressen.

Havsområdet i naturreservatet ingår i ett större område klassat som riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § miljöbalken och ska därmed skyddas mot åtgärder som

2023-01-10

511-4290-12

påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Fiske regleras inte i reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen bedömer att de reservatsföreskrifter som avser att skydda lek- och uppväxtområden för fisk kommer att gynna fiskbestånden i området och därmed även yrkesfisket.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna.

Översiktsplaner och detaljplaner

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med de för området gällande kommunala översiktsplanerna för Älvkarlby och Tieps kommuner.

Länsstyrelsen bedömer även att beslutet är förenligt med gällande områdesbestämmelser för Mangrund (akt 03 P99/9) och Sågarbo 2:1 m fl (akt 0319-P01/1) i Älvkarleby kommun.

Fastigheten Långsand 1:159 berörs av en byggnadsplan (akt 03-ÄLV-1638). Det område som berörs av naturreservatet är utmärkt som ”park eller plantering”, ”vattenområde” och ”vattenområde med särskilda föreskrifter”. Byggnadsplanen öppnar för båtuppläggningsplats, bryggor och parkering inom den del som berörs av naturreservatet. Även fastigheten Gårdskär 7:1 omfattas av en detaljplan (akt 0319-P13/2). Det område som berörs av naturreservatet är i detaljplanen utmärkt som ”natur”. Reservatsbeslutet har utformats så att syfte och föreskrifter inte hindrar den användning och de anläggningar som anges i de berörda detaljplanerna.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Redogörelse för ärendet

Det har länge varit känt att den relativt oexploaterade kuststräckan mellan Billudden och Sörfjärden i Älvkarleby och Tierps kommuner hyser höga naturvärden. I Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987) bedömdes flera objekt inom reservatsområdet tillhöra klass I (högsta naturvärde) eller klass II (mycket högt naturvärde). I Länsstyrelsens motiveringar

2023-01-10

511-4290-12

framhölls bland annat betydelsen av botaniskt intressanta strandängar, sandområden, våtmarkskomplex, extremrikkärr, hållmarker och klapperstensfält, äldre fiskarbebyggelse samt värden för friluftslivet såsom goda badmöjligheter och stränder med utsiktsplatser. Även i Länsstyrelsens våtmarksinventering (1986) bedömdes flera objekt inom reservatsområdet tillhöra klass 1 (mycket högt) eller klass II (högt naturvärde).

År 2000 godkände regeringen Långsandsörarna och Gårdskärskusten (Själgrund och området runt Gårdskärs fiskehamn) som Natura 2000-områden enligt EU:s art- och habitatdirektiv. I bevarandeplanerna framhölls att Natura 2000-områdena bör skyddas som naturreservat med föreskrifter mot bland annat muddring och produktionsinriktat skogsbruk.

År 2007 sammanställdes kunskap om naturvärden längs kuststräckan mellan Dalälvens mynning via Billudden och Gårdskärskusten ner till Sörfjärden av Länsstyrelsen och Upplandsstiftelsen. I rapporten "Upplandsstiftelsen och Länsstyrelsen i Uppsala län, 2007 och 2010. *Naturvärdesbeskrivning Gårdskärskusten*. Opublicerad" beskrevs hur ett stort antal värdefulla och unika naturmiljöer och en synnerligen rik och omväxlande flora och fauna har skapats i området tack vare den kalkrika moränen i kombination med landhöjningskusten och de grunda marina miljöerna. Kuststräckan beskrevs också som mycket intressant för besökare med goda fiske-, bad- och strövmöjligheter. Rapporten visade på behovet av att skydda ett större område som naturreservat.

Under 2016 genomfördes en kartering av marina naturtyper inom det blivande naturreservatet. Karteringen gjordes med dropvideoinventering och habitatmodellering.

Markinköp och avtal om ersättning

Under 2015 köpte staten in delar av fastigheterna Gårdskär 25:1, Gårdskär 31:2, Holmsånger 3:2 och Sågarbo 2:1 för naturvårdsändamål. Det möjliggjordes genom en markbytesaffär med markägaren Bergvik Skog Väst AB respektive Bergvik Skog Öst AB inom ramen för det s.k. ESAB-projektet. I samband med detta påbörjade Länsstyrelsen arbetet med att skydda området som naturreservat.

Länsstyrelsen har tecknat avtal om intrångsersättning för delar av fastigheterna Gårdskär 7:1 (Gårdskärs hamn ekonomisk förening) och Långsand 1:159 (Långsands samfällighetsförening).

Inmätning av reservatsgräns

Reservatsområdet har mätts in av Lantmäteriet och Skogsstyrelsen.

Samråd

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, samt enligt 25

2023-01-10

511-4290-12

och 25a §§ samma förordning med Älvkarleby kommun, Tierps kommun och Skogsstyrelsen.

Älvkarleby kommun berörs starkt av naturreservatet då det inkluderar större delen av kommunens kuststräcka. Länsstyrelsen har därför informerat kommunen i ett tidigt skede om reservatsplanerna. Ett första informationsmöte hölls 2016, därefter har kommunen och Länsstyrelsen haft löpande kontakt om frågor som berör det blivande naturreservatet. Hösten 2018 fick Älvkarleby kommun möjlighet att yttra sig över ett förslag till reservatsbeslut i ett tidigt samråd enligt 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Kommunen framförde synpunkter på att områdets vikt som rekreatiomsområde ska tillgodoses med bland annat möjlighet till cykel- och vandringsleder, strandnära rekreatiomsplatser, tillgänglighetsanpassningar och möjlighet till en ny kommunal badplats samt att båtturen kan utvecklas inom området. Kommunen framförde också synpunkter på samordning med statlig havsplan, kommunala översikts- och detaljplaner och möjlighet till framtida fritids- och kompletteringsbebyggelse. Eftersom synpunkterna var omfattande gavs Älvkarleby kommun möjlighet att yttra sig en andra gång över ett omarbetat förslag till reservatsbeslut, där Länsstyrelsen inarbetat delar av kommunens synpunkter och bemött övriga frågor i ett svarsyttrande. I samband med det andra samrådet bjöd Länsstyrelsen in kommunen till ett möte för att diskutera framförallt friluftsförhållanden. Utöver de synpunkter på friluftsförhållanden som diskuterades på mötet, och som inarbetades av Länsstyrelsen, framförde kommunen inga ytterligare synpunkter på det omarbetade reservatsförslaget.

Tierps kommun är positiva till förslaget om Gårdskärskustens naturreservat. De skriver att det är av stor vikt för den biologiska mångfald att nätverket av marina reservat förstärks. En stor del av reservatsområdet som ligger inom Tierps kommun är upptaget i Uppsala läns naturvårdsprogram från 1987. Kommunen är positiva till att de värden som framhålls där skyddas och att reservatet är till för friluftslivet. De skriver också att Upplandsstiftelsen har identifierat ett kustmynnande vattendrag väster om Buckharen som beskrivs som mycket intressant. Kommunen skriver att de grunda havsvikarna är viktiga för fiskreproduktion och ligger inom riksintresse för yrkesfiske. Kommunen framhåller att det bör redogöras för hur reservatet och riksintresset står sig i förhållande till varandra. Kommunen skriver att marina reservat tidigare har visat sig ha en positiv effekt på yrkesfisket så dessa intressen bör kunna samsas.

Våren 2019 skickade Länsstyrelsen ut brev till berörda servitutsägare, stugägare och fastighetsägare med gräns mot det blivande naturreservatet för att informera om det blivande naturreservatets syfte och vilka föreskrifter som avses att komma att gälla. I Knivens fiskeläge finns fiskestugor (numera fritidshus) på ofri grund. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket har haft löpande dialog, möten och fältträffar med stugägarna. Länsstyrelsen har även haft dialog med jaktlagen i området och träffat dem i fält.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under augusti 2021 förelagts att inom en tid av 6 veckor

2023-01-10

511-4290-12

yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Eftersom det delvis är outrett vilka rättighetsinnehavare som finns inom naturreservatsområdet, såsom bl.a. ägare till byggnader, delägare i dödsbo och markavvattningsföretag, har förslaget till beslut även, i enlighet med 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932), förts in i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningarna Arbetarbladet, Gefle Dagblad och Upsala Nya Tidning.

Även delägare i marksamfälligheterna Gårdskär S:1 (vägar) och Gårdskär S:2 (vägar) har, i enlighet med 47 och 49 §§ delgivningslagen, delgivits förslaget till beslut genom kungörelse eftersom det är många delägare och det inte finns någon delgivningsmottagare.

Synpunkter på förslag till beslut och Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Se bilaga 11. Remissynpunkter

Kungörelse

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Post- och Inrikes Tidningar, Arbetarbladet, Gefle Dagblad och Upsala Nya Tidning.

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Länsstyrelsen Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Delar av naturreservatet Gårdskärskusten utgör Natura 2000-område enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Enligt 7 kap. 28a § samma balk är det förbjudet att utan tillstånd bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områden.

2023-01-10

511-4290-12

I 2 kap. 8 § miljötillynsförordningen anges bland annat att Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen ifråga om naturreservat. Ansvar kan enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken utdömas för brott mot områdesskydd och förseelse mot områdesskydd. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

I 4 § skogsvårdslagen (1979:429) anges bland annat att bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte ska tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällan och stormskadad skog kan lämnas orörda.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- I 3 kap. 9 § Lag (2003:778) om skydd mot olyckor anges bland annat följande. När en räddningsinsats är avslutad ska räddningsledaren, om det är möjligt, underrätta ägaren eller nyttjanderättshavaren till den egendom som räddningsinsatsen har avsett om behovet av bl.a. bevakning. Om bevakning med hänsyn till risken för ny brand behövs men inte kommer till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.
- I 11 kap. miljöbalken finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar. För vattenverksamhet kan det krävas tillstånd eller anmälan. Grävning, muddring, sprängning, anläggande av bryggor, bortledning av ytvatten, markavvattning, dämning eller andra åtgärder inom vattenområdet kan vara vattenverksamhet. Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.
- Vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259).
- Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen (2007:845).
- Enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2015:10) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg, är det, med några undantag, förbjudet att släppa ut toalettavfall inom Sveriges sjöterritorium.
- Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950).
- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313).
- Trafik i och på vatten regleras i sjötrafikförordningen (1986:300).
- I delar av reservatet gäller utvidgat strandskydd 300 meter enligt 7 kap. 14 § miljöbalken och Länsstyrelsens i Uppsala län beslut (dnr 511-2624-14 och 511-2628-14),

- Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.
- Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:36) om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön.

Hur man överklagar beslutet

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 12.

De som medverkat i beslutet

Beslut har fattats av landshövding Göran Enander med naturvårdshandläggare Katarina Rydh som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Artur Larsson, länsjurist Anna Runius, planhandläggare Märta Alsén och antikvarie Lennart Swanström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

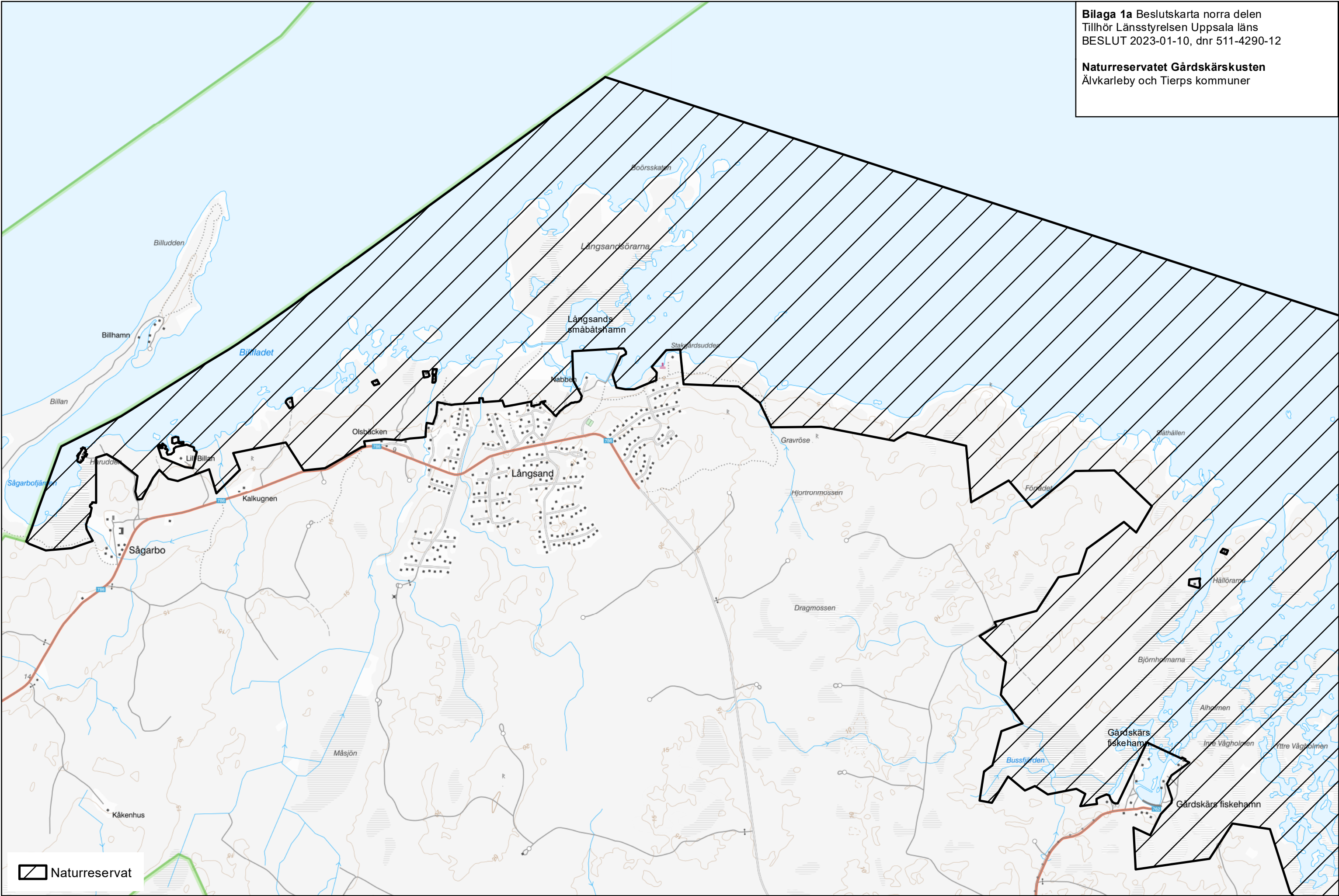
- 1a. Beslutskarta norra delen
- 1b. Beslutskarta mellersta delen
- 1c. Beslutskarta södra delen
2. Røjning, fällning av träd och friluftsförbättring åtgärder inom vissa områden
3. Røjning och klippning av vass på jaktpass, motionsspår och stigar
4. Detaljkarta Långsand
5. Muddring, røjning och klippning av vass i rännor och intill bryggor och båtplatser
6. Områden där det är möjligt att söka tillstånd för anläggningar för friluftslivet
7. Områden med olika förvaltningsinriktning
8. Områden med förbud att framföra motordriven vattenfarkost och att ankra
9. Översiktskarta
10. Skötselplan med bilagor
11. Remissynpunkter
12. Hur man överklagar beslutet

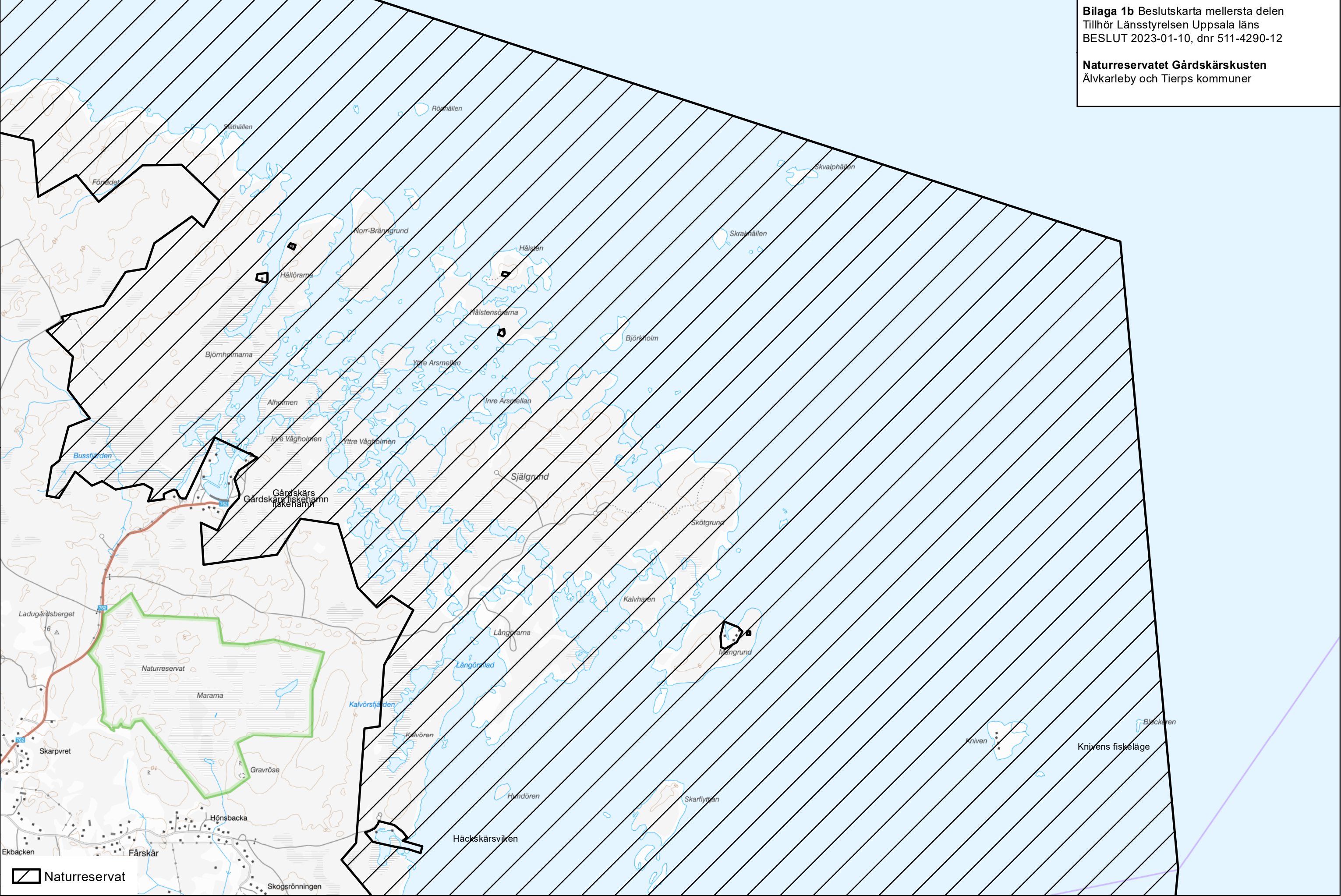
Så här hanterar Länsstyrelsen dina personuppgifter

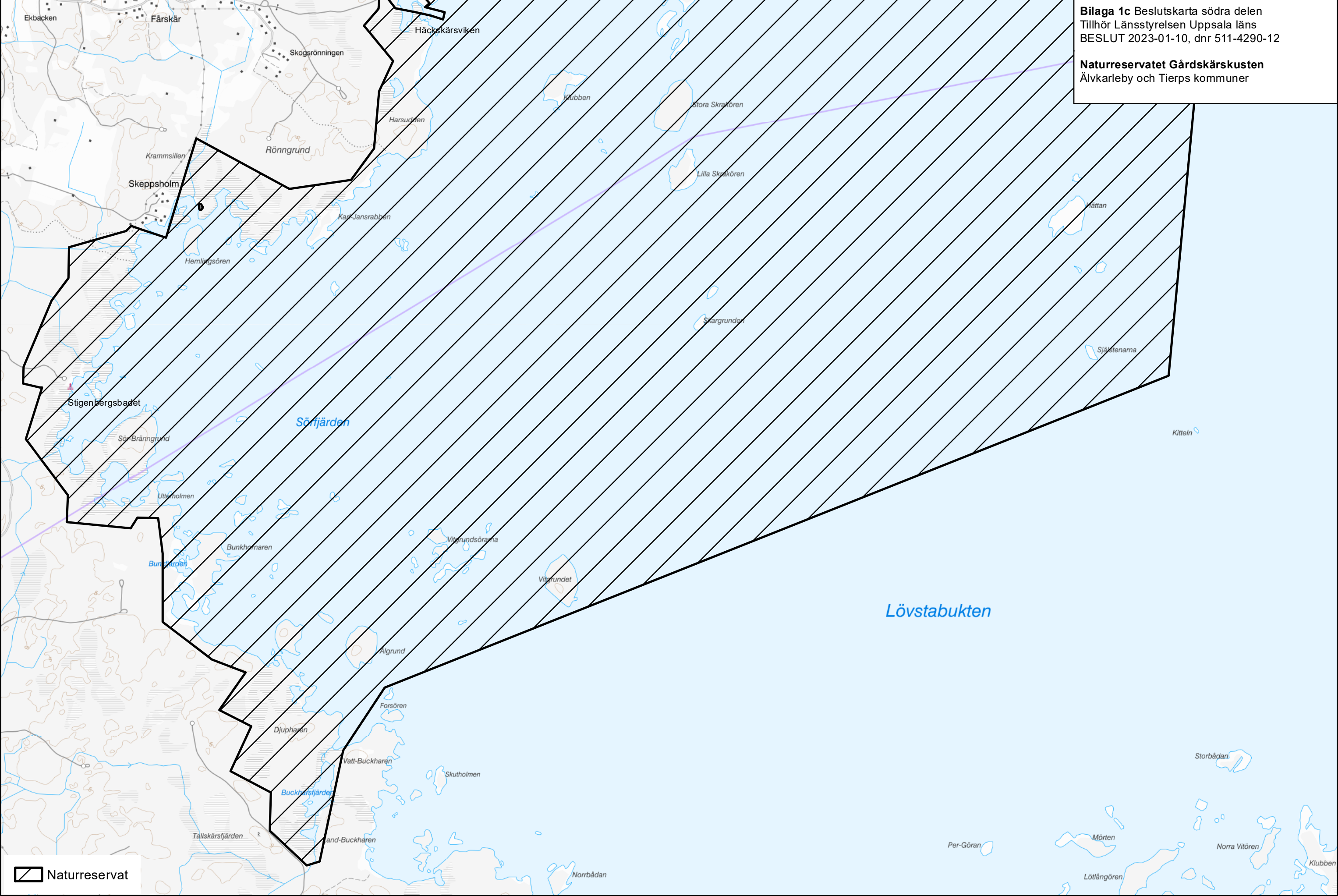
Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

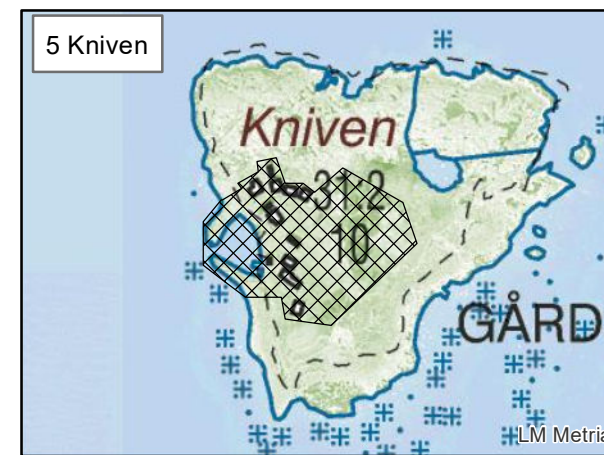
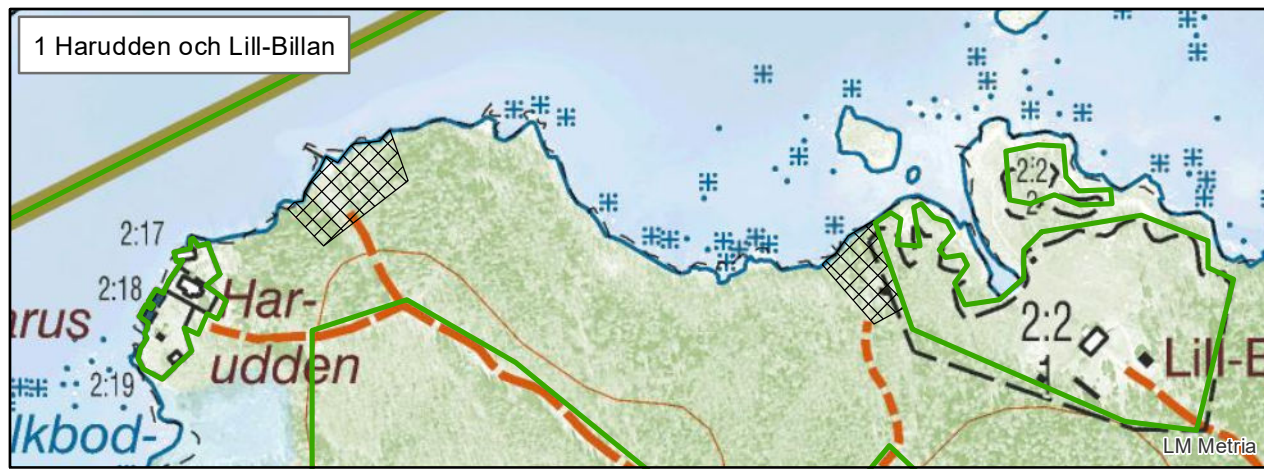
Sändlista

Sändlistan är borttagen i den här versionen eftersom den innehåller personuppgifter.

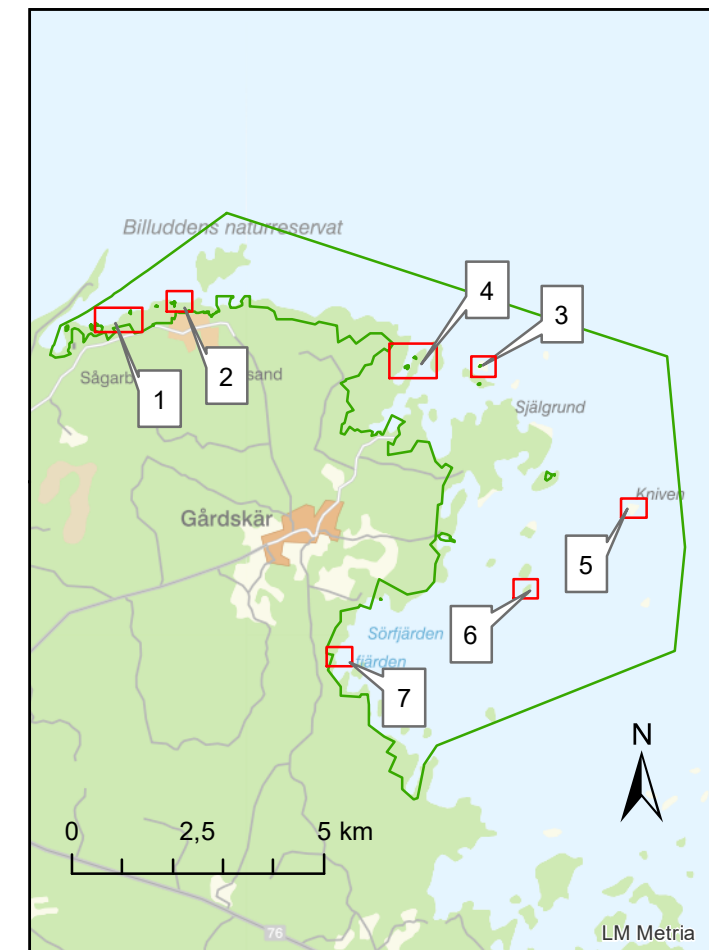
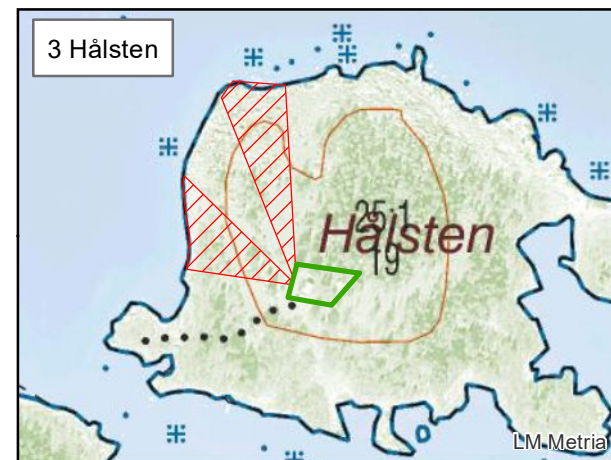
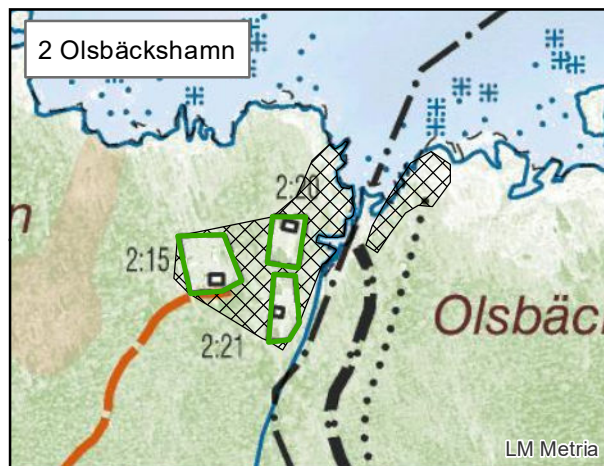

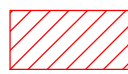

Bilaga 2. Röjning, fällning av träd och friluftsfrämjande åtgärder inom vissa områden
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala län
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

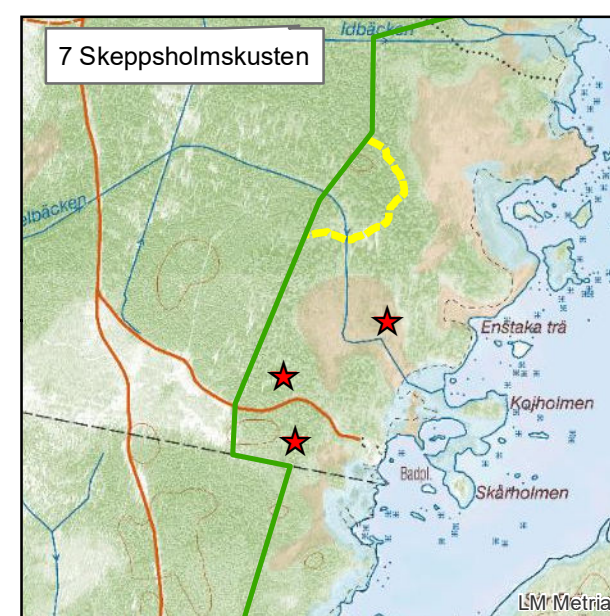
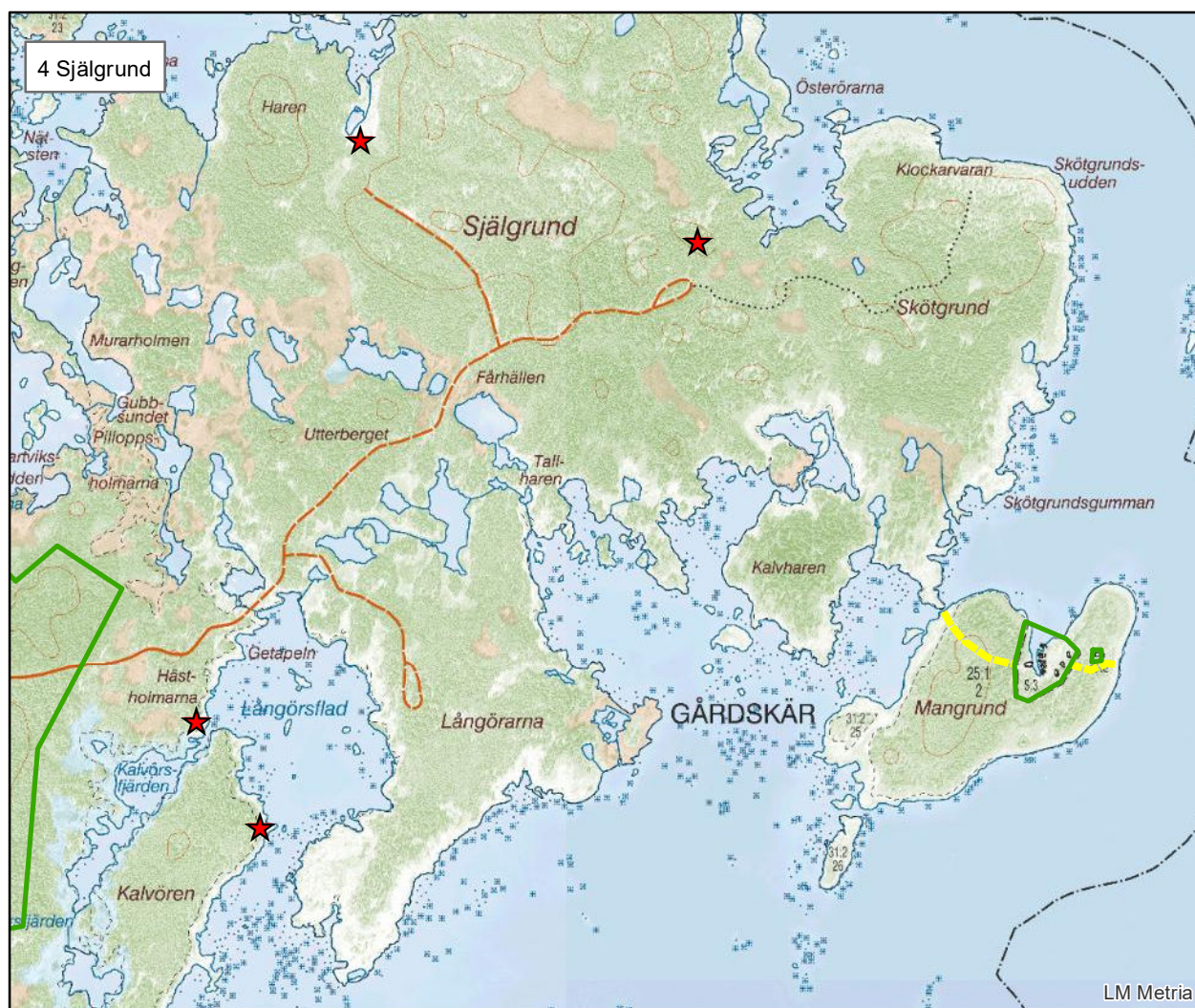
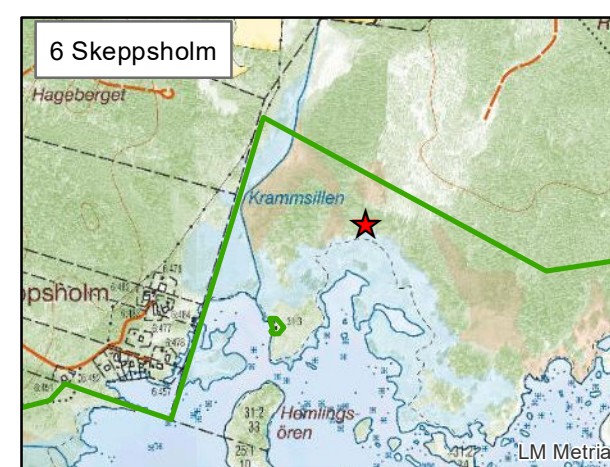
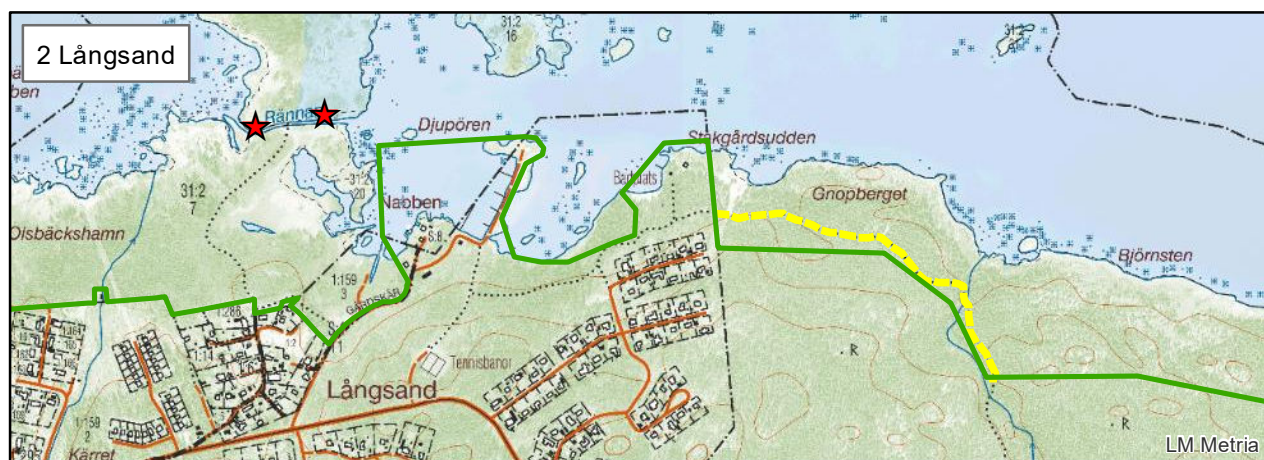
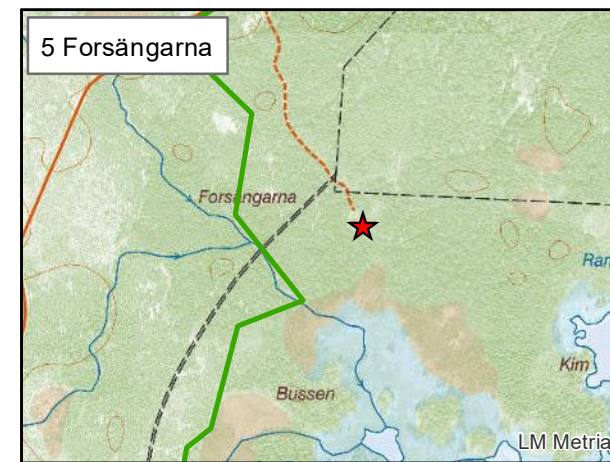
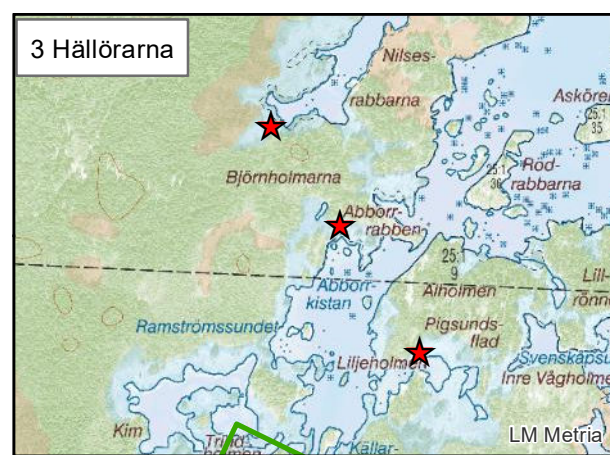
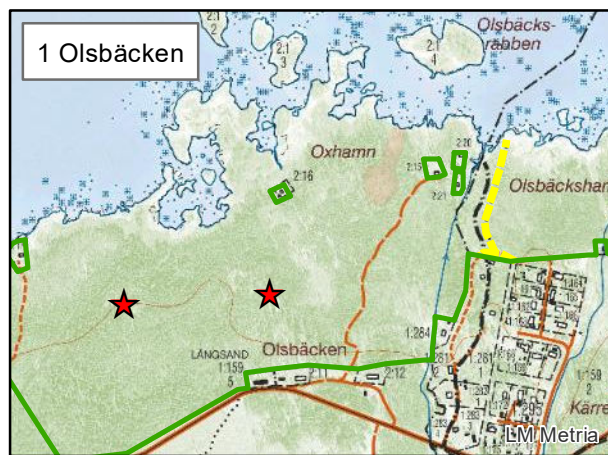
Naturreseptatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

- Områden där det är tillåtet att röja, fälla unga träd och klippa eller slå markvegetation enligt föreskrift A3
- Områden där det är möjligt att söka tillstånd för att röja sly och fälla enskilda träd i syfte att skapa utsikt enligt föreskrift A26
- Områden där friluftsfrämjande åtgärder är tillåtna enligt undantag i)
- Reservatsgräns

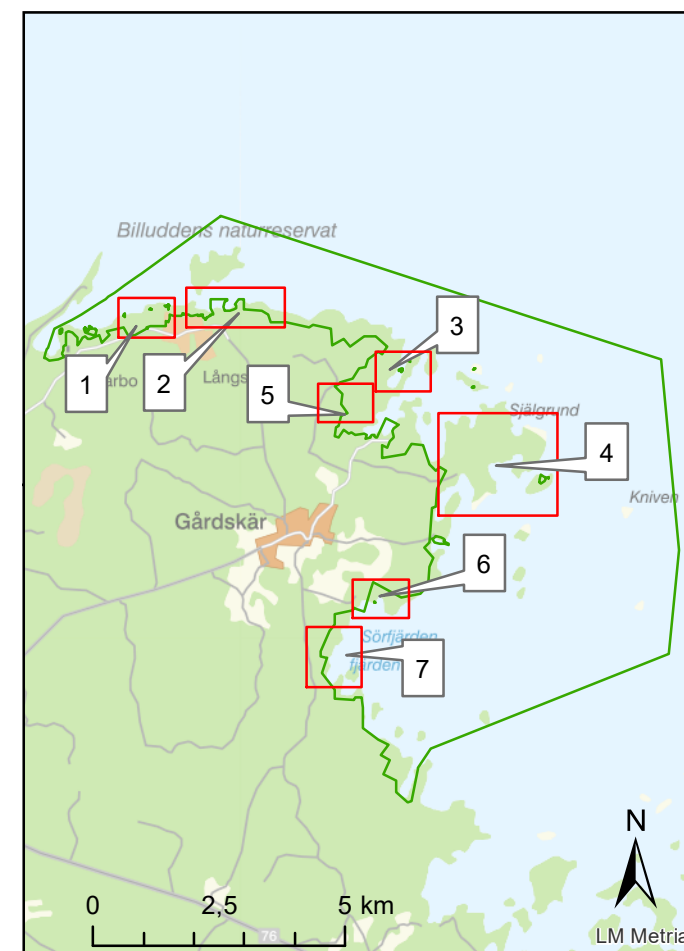

0 100 200 Meters

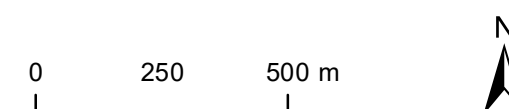

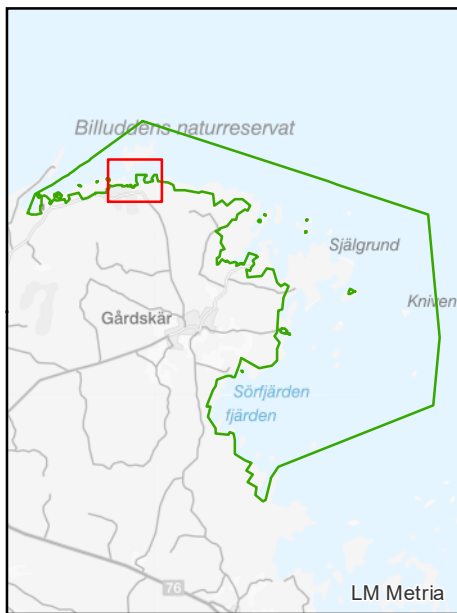
Bilaga 3. Röjning och klippning av vass på jaktpass, motionsspår och stigar
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala län
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

Naturreseptatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

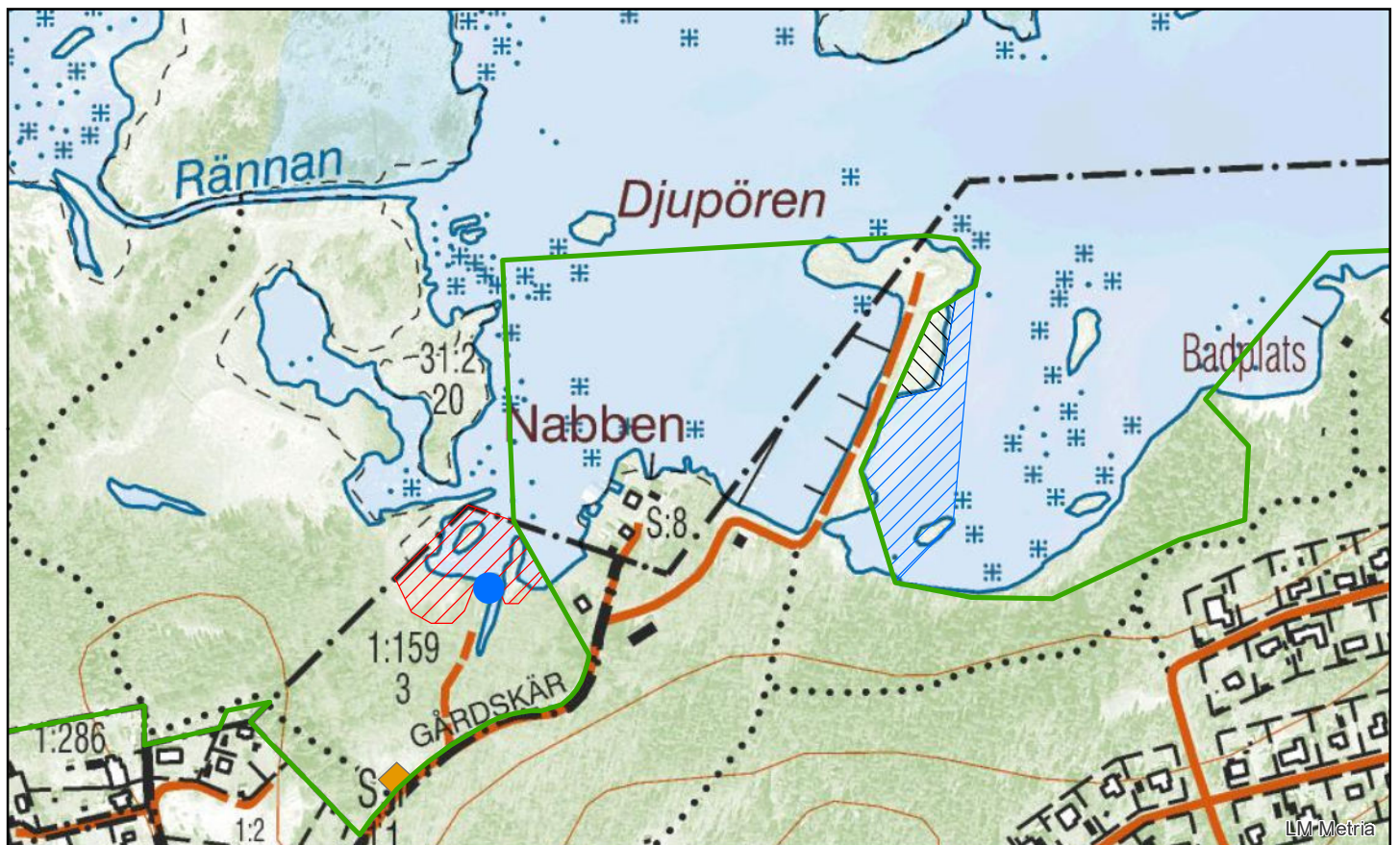
- Jaktpass, och befintliga skjutgator i anslutning till dessa, där röjning och klippning av vass och annan vattenvegetation är tillåtet enligt föreskrift A3 och A4
- ★
- Motionsspår och stigar som får röjas enligt föreskrift A3
- Reservatsgräns

Bilaga 4. Detaljkarta Långsand
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala län
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

Naturreseptatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

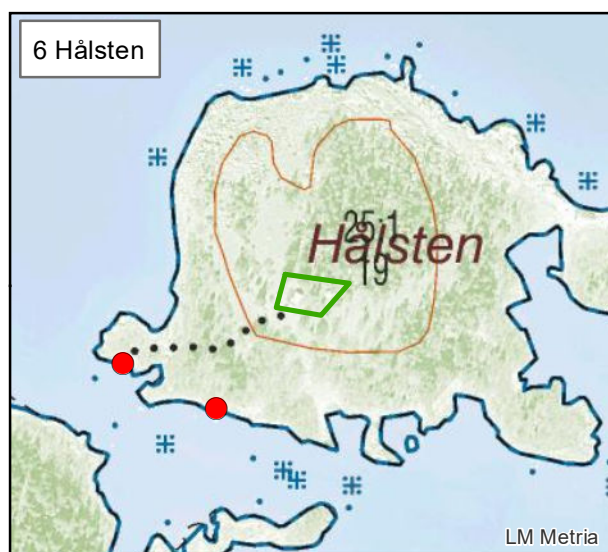
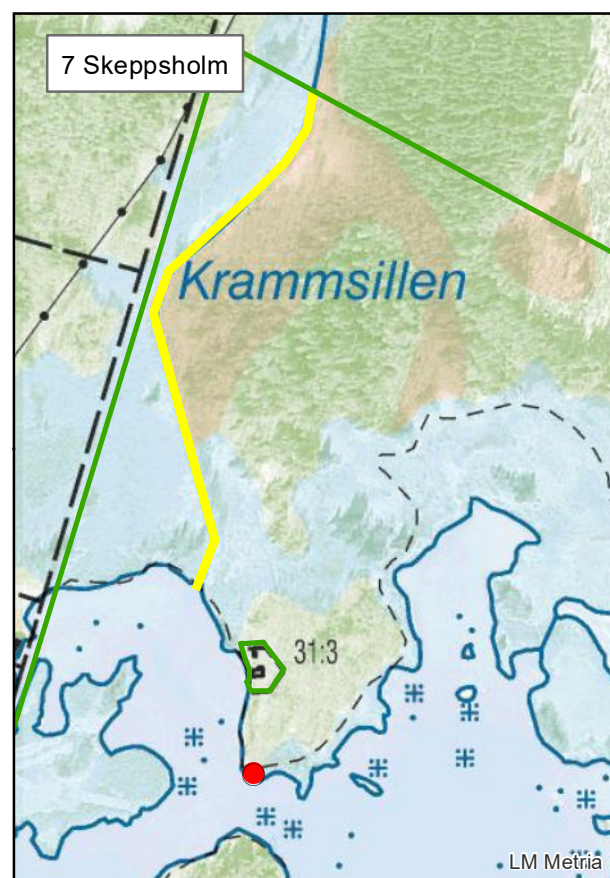
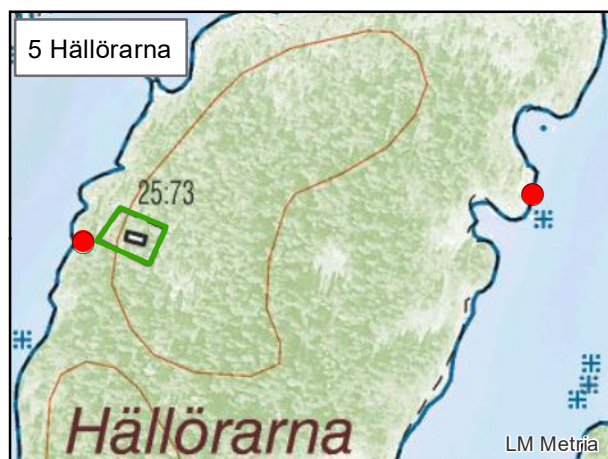
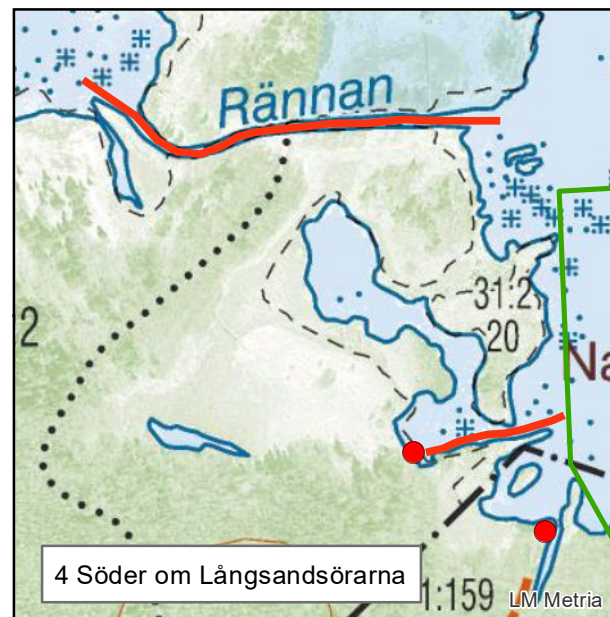
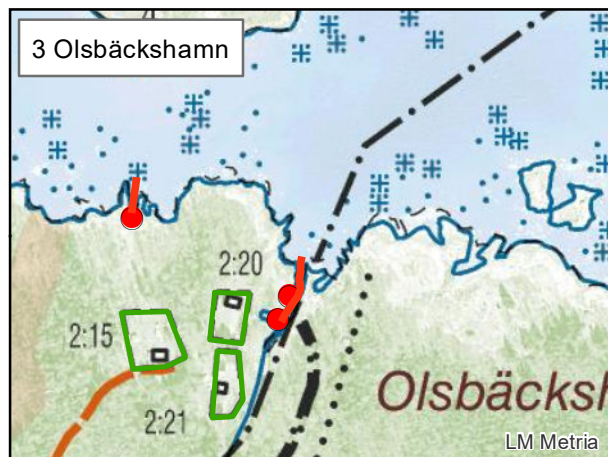
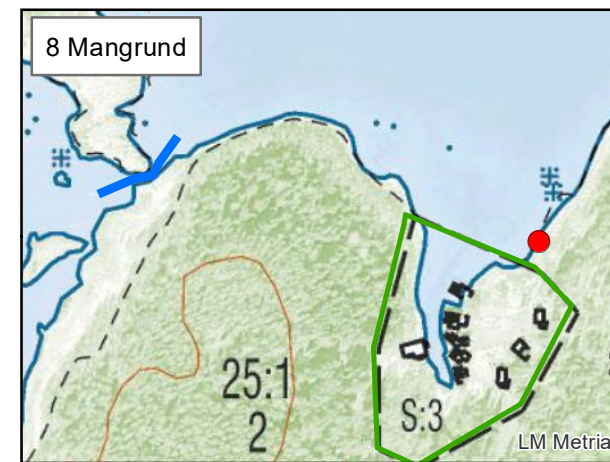
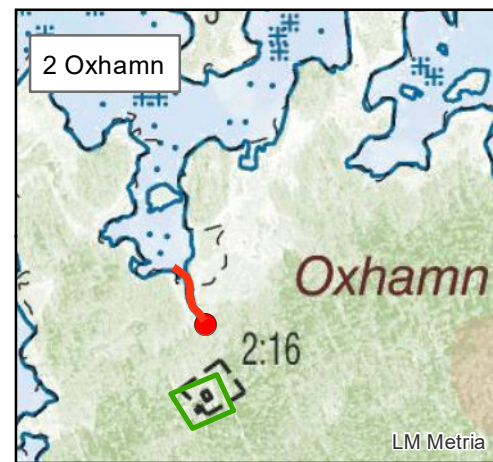
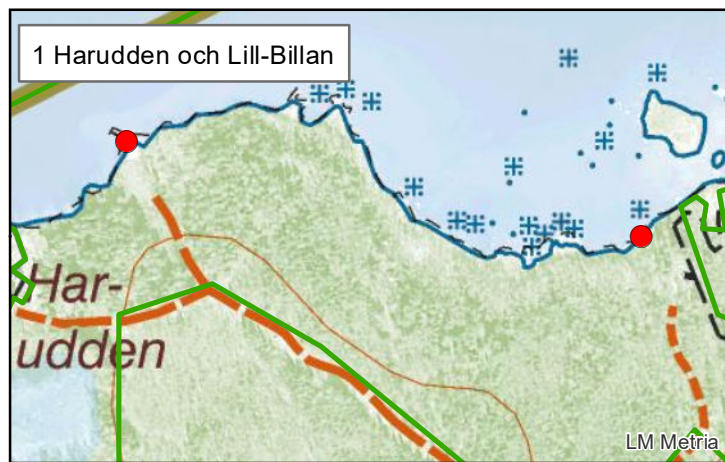

© Lantmäteriet / Länsstyrelsen

- Område där det är tillåtet att klippa vass och annan vattenvegetation i anslutning till trummor genom piren enligt föreskrift A4
- Befintlig båtupplägningsplats som får utvidgas enligt föreskrift A5
- Befintlig parkering som får utvidgas enligt föreskrift A5
- Område där det är tillåtet att anlägga bryggor enligt föreskrift A5
- Område där det är möjligt att söka tillstånd att gräva ränna eller lägga ner trumma enligt föreskrift A29
- Reservatsgräns

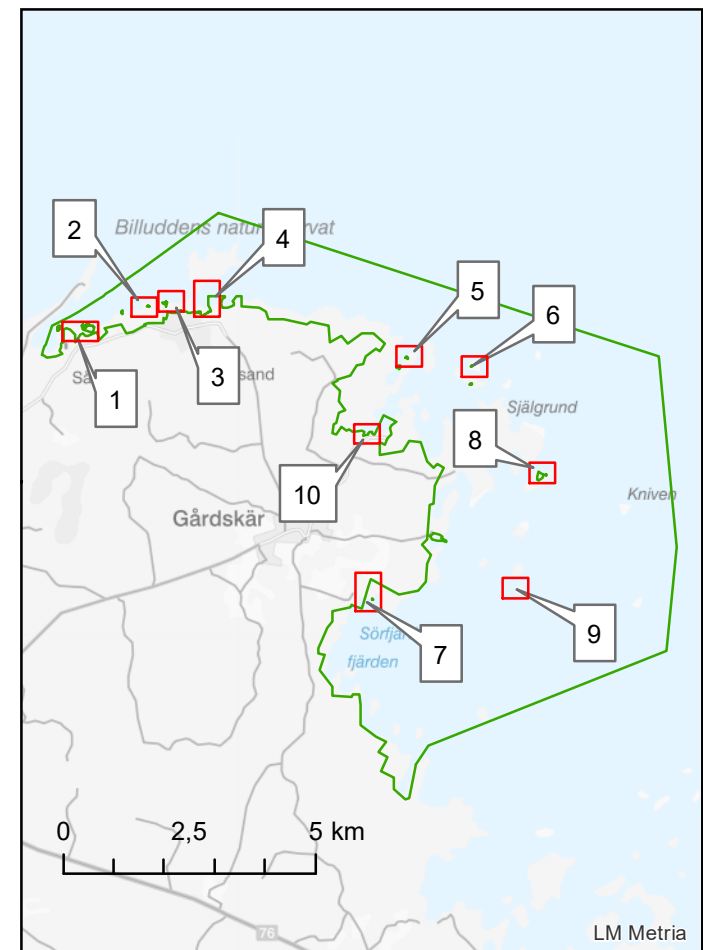
0 100 200 m

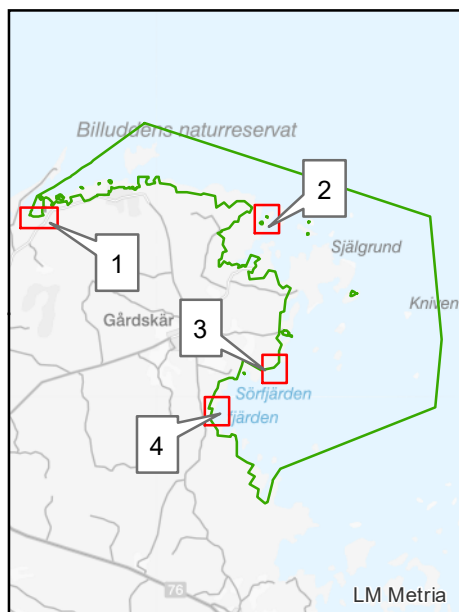

Bilaga 5. Muddring, röjning och klippning av vass i rännor och intill bryggor och båtplatser
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala län
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

Naturreseptatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

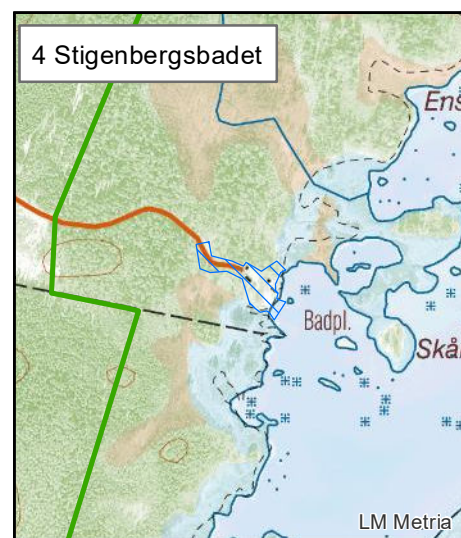
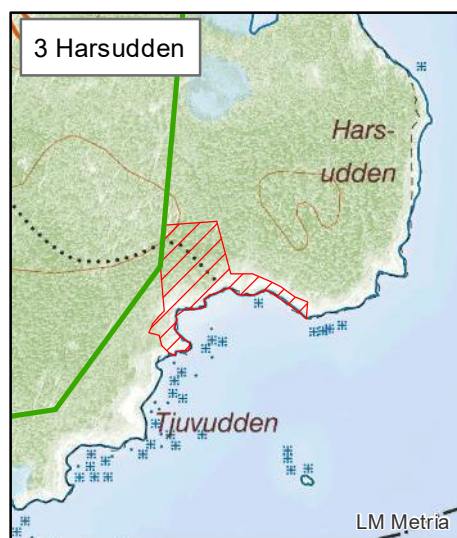
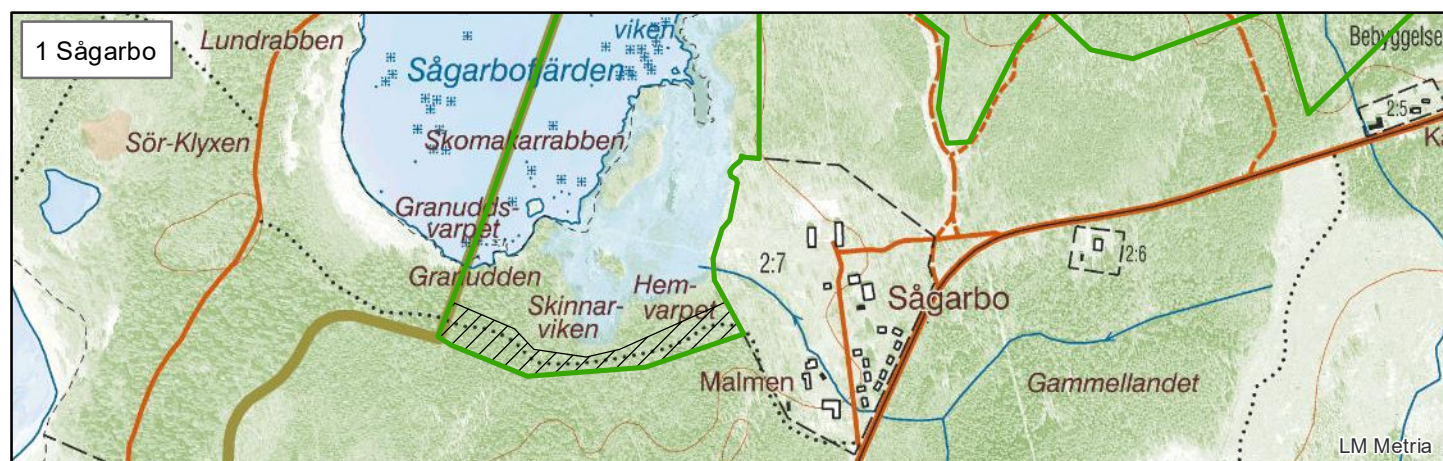

- Bryggor, båtplatser och båtuppläggningsplatser där det är tillåtet att röja och klippa vass och annan vattenvegetation enligt föreskrift A3 och A4, möjligt att söka tillstånd för muddring enligt föreskrift A17 och flytt enligt föreskrift A20
 - Rännor där det är tillåtet att klippa vass och annan vattenvegetation enligt föreskrift A4 och möjligt att söka tillstånd för muddring enligt föreskrift A17
 - Dike (Krammsillen) där det är tillåtet att underhållsrensa enligt föreskrift A1 och att klippa vass och annan vattenvegetation enligt föreskrift A4
 - Sund där det är tillåtet att klippa vass och annan vattenvegetation enligt föreskrift A4
 - Reservatsgräns
- 0 100 200 m
- N

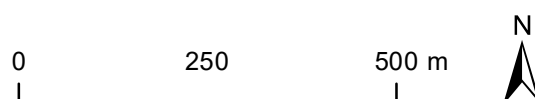

Bilaga 6. Områden där det är möjligt att söka tillstånd för anläggningar för friluftslivet
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala län
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

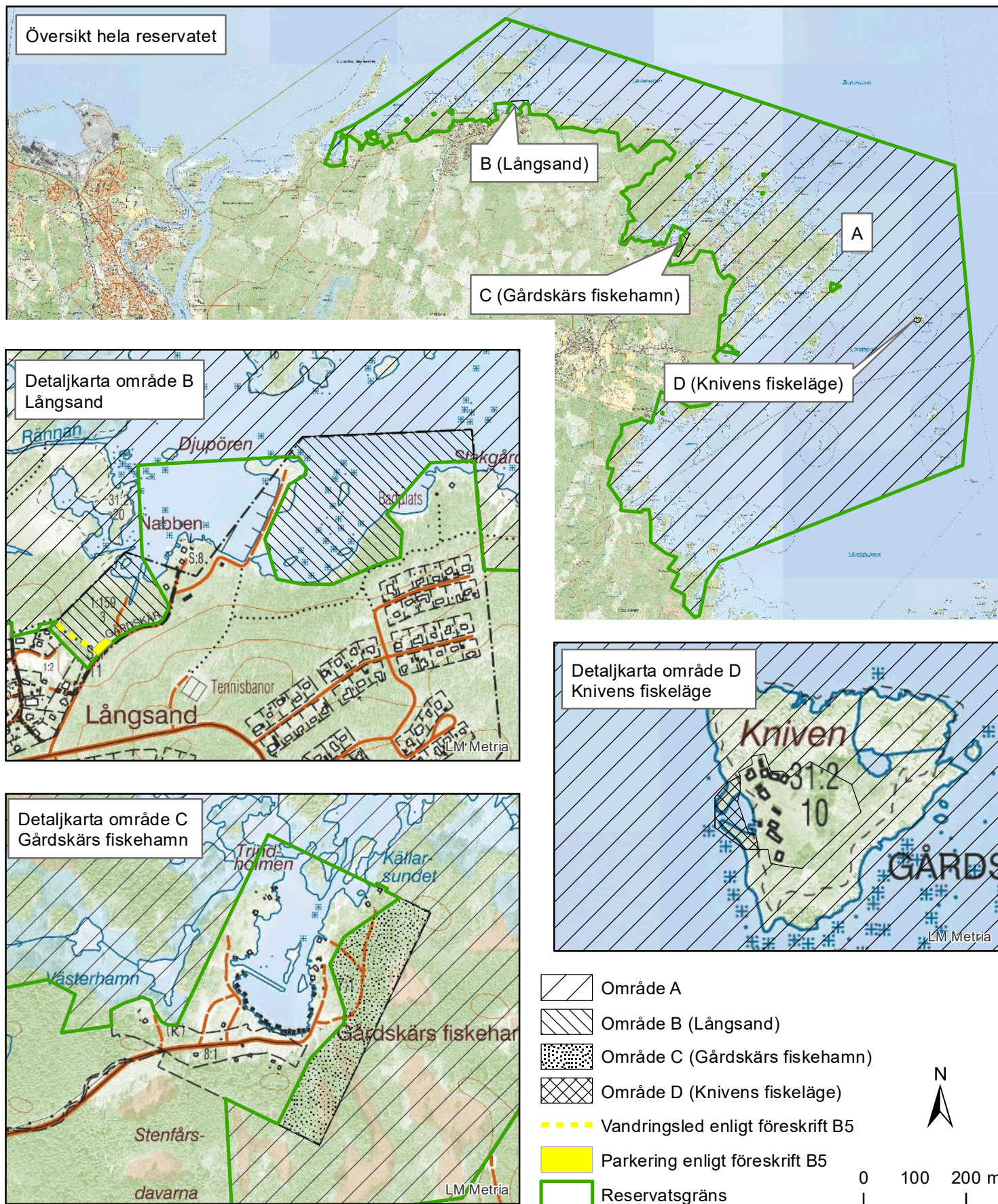
Naturreservatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

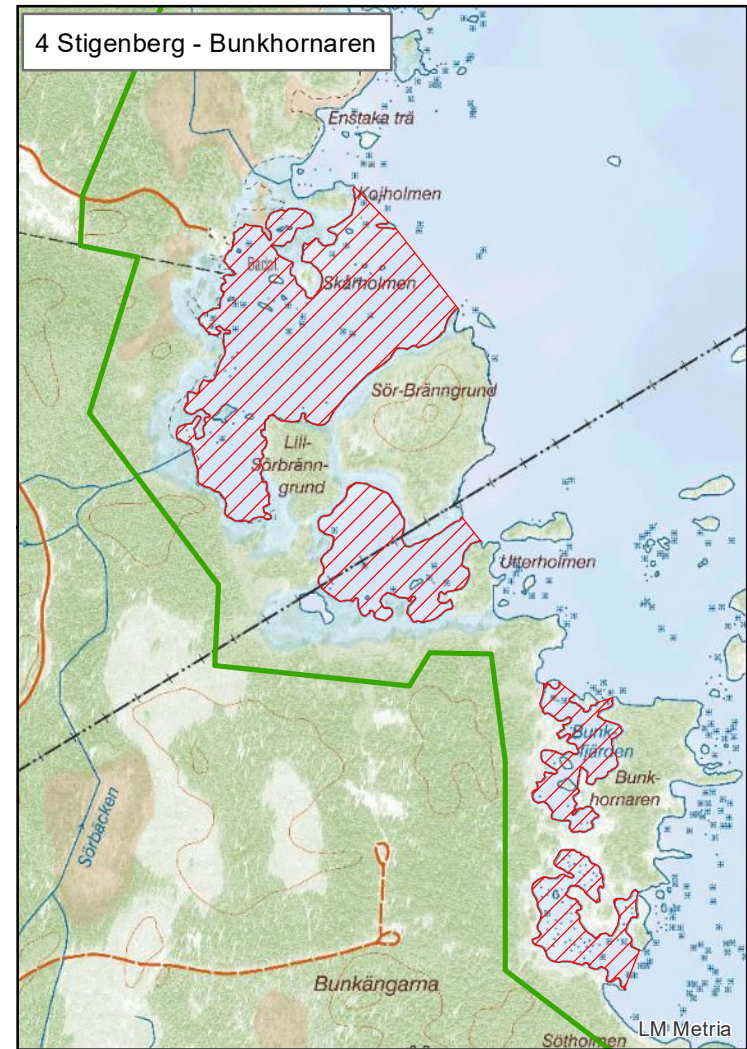
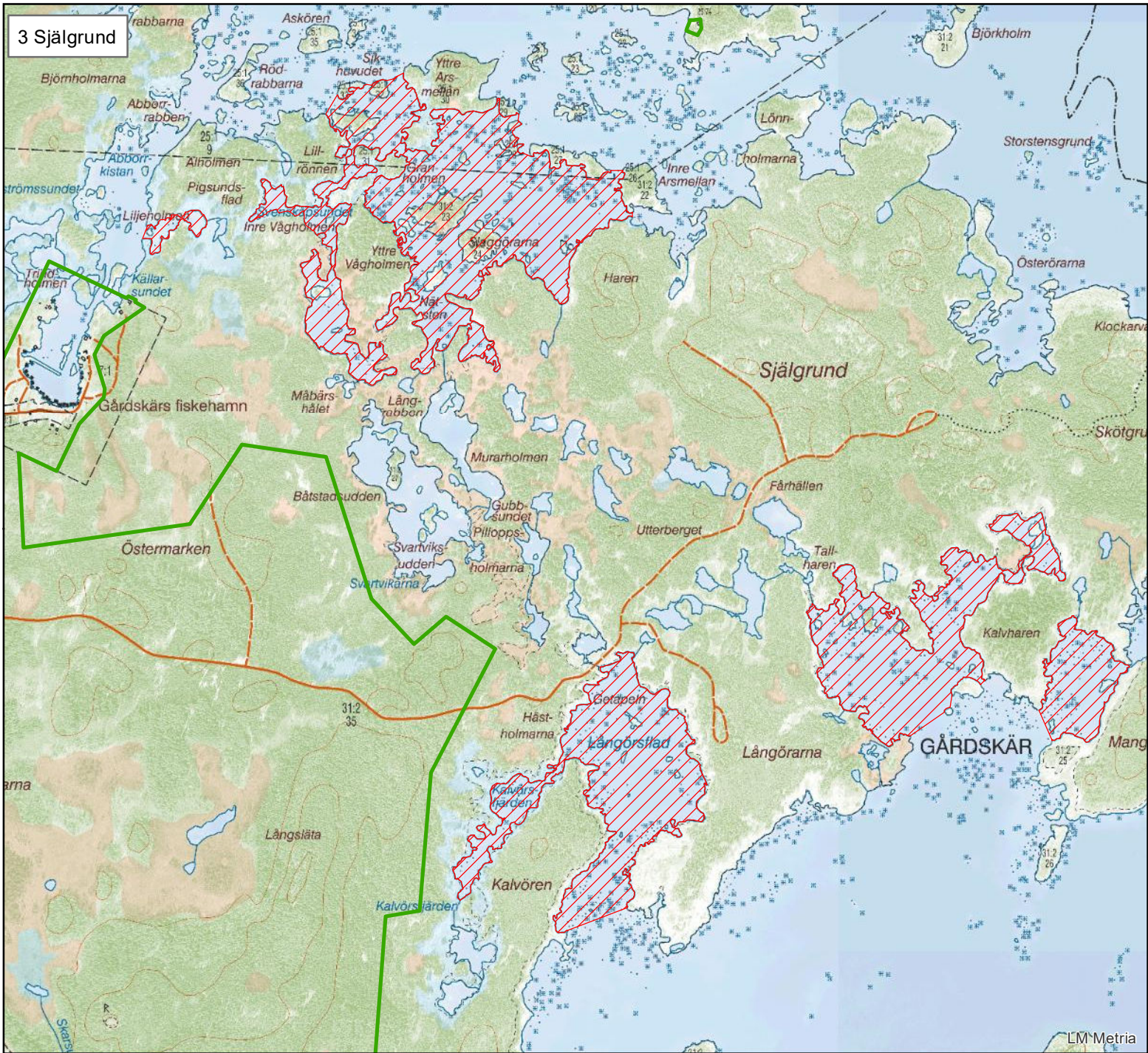
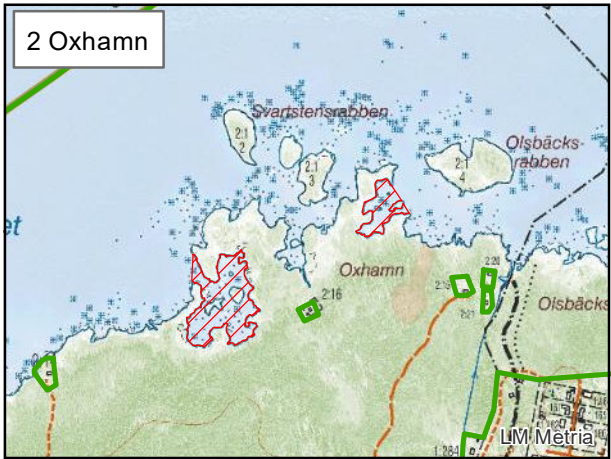
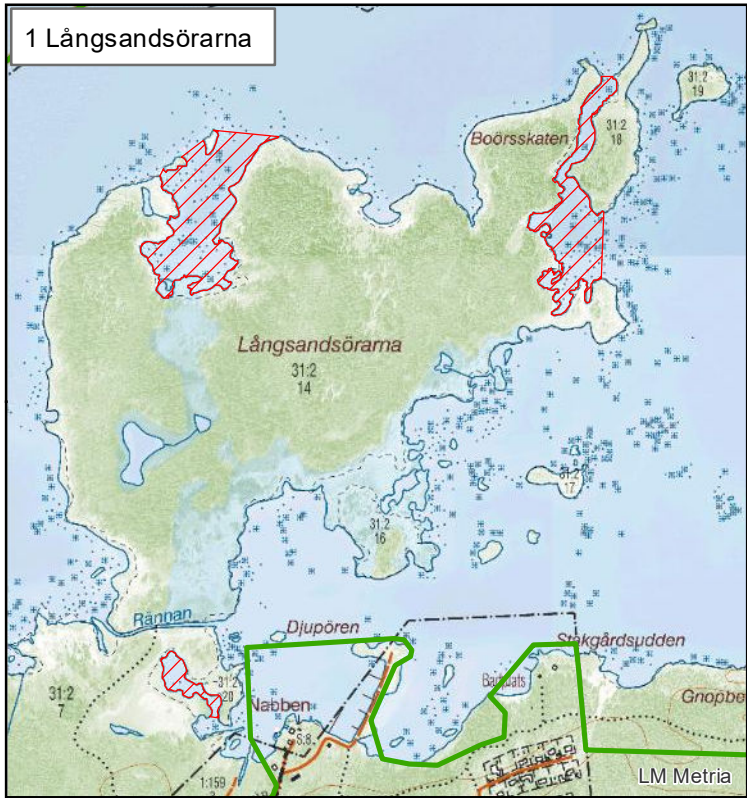

- Område där det är möjligt att söka tillstånd för att anordna badplats och i anslutning till den anlägga parkering och mindre väg samt uppföra enkla byggnader och anläggningar för friluftslivet enligt föreskrift A22
- Områden där det är möjligt att söka tillstånd för att uppföra enkla byggnader och anläggningar för friluftslivet enligt föreskrift A23
- Område där det är möjligt att söka tillstånd för att anlägga cykelstig enligt föreskrift A24
- Reservatsgräns

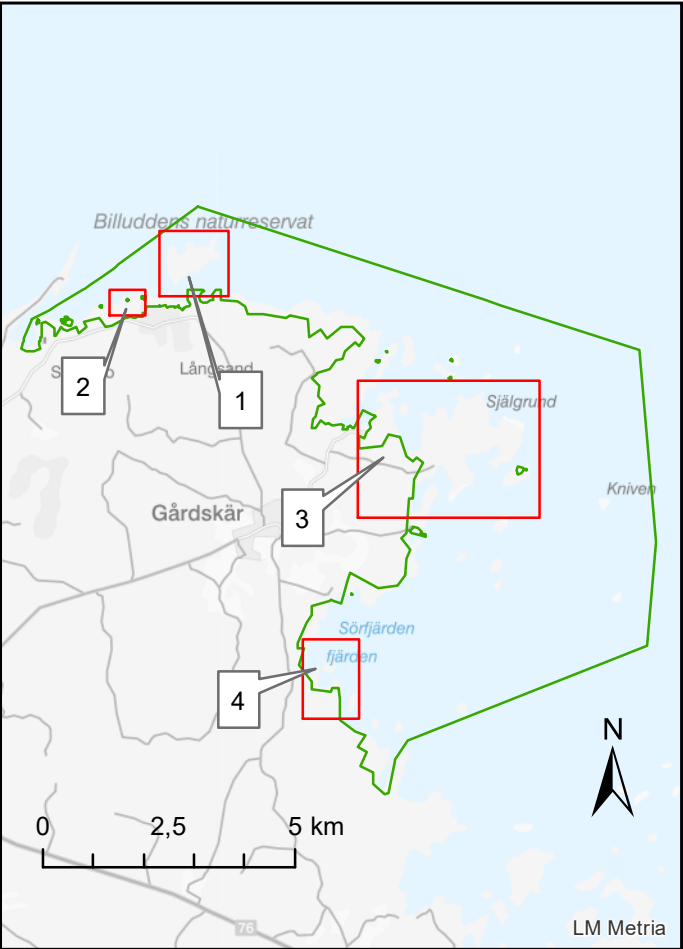
Naturreseptatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

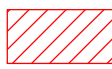

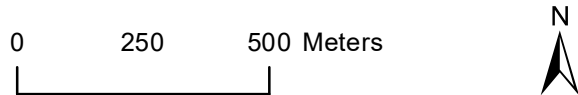
Bilaga 8. Områden med förbud att framföra motordriven vattenfarkost och att ankra
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala läns
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

Naturreseptatet Gårdskärskusten
Älvkarleby och Tierps kommuner

 Områden med förbud att framföra motordriven vattenfarkost och att ankra enligt föreskrift C5

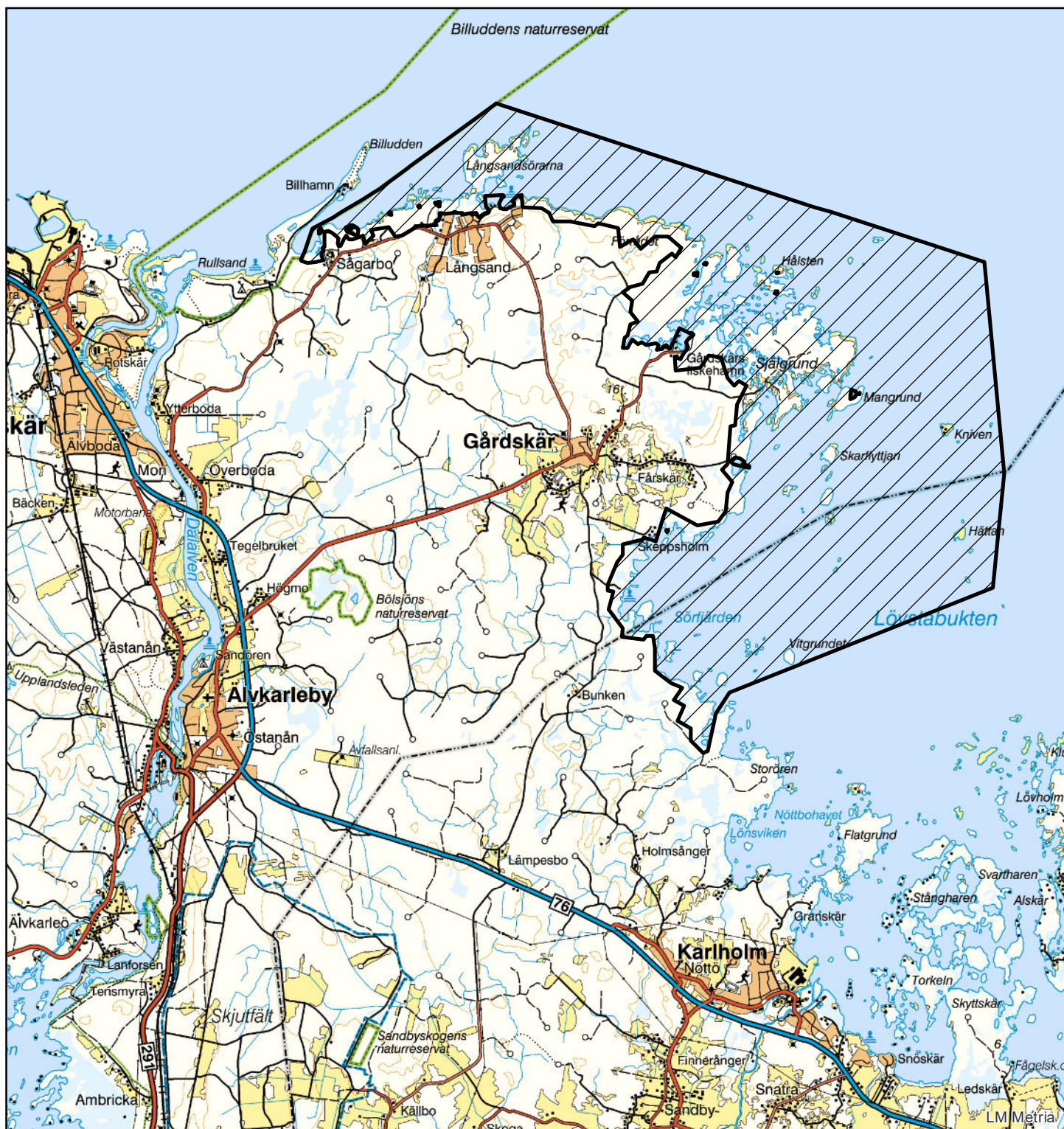
 Reservatsgräns

Bilaga 9. Översiktskarta
Tillhör Länsstyrelsen Uppsala läns
BESLUT 2023-01-10, dnr 511-4290-12

Naturreseptatet Gärdskärskusten

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Synpunkter på förslag till beslut och Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Långsands samfällighetsförening föreslår en ändring i reservatsföreskrift A19 så att det blir möjligt att inom reservatet deponera muddermassor från underhållsmuddring av båtleden till Långsands småbåtshamn och av trummor genom piren. De föreslår också att föreskrift C4 ändras så att det blir tillåtet att framföra vattenskoter eller motsvarande in och ut via farlederna vid Långsands småbåtshamn och Gårdskärs småbåtshamn. Långsands samfällighetsförening föreslår vidare att det införs möjlighet att i framtiden gräva en ränna eller lägga ner en trumma genom yttre delen av piren vid Långsands småbåtshamn i syfte att förbättra vattenflödet i hamnen.

Länsstyrelsens bedömningar:

Deponering av muddermassor kan påverka naturreservatets värden negativt och Länsstyrelsen anser att möjligheten att deponera muddermassor i reservatet ska vara restriktiv. Föreskrift A19 möjliggör deponering endast i de fall där Länsstyrelsen bedömer att omfattningen är liten och där intressenterna inte har rimliga möjligheter att deponera utanför reservatet. Länsstyrelsen anser inte att deponering av muddermassor från båtled till Långsands småbåtshamn mm ska tillåtas inom reservatet.

Trafik med vattenskoter eller motsvarande bedöms utgöra ett hot mot reservatets naturvärden, framförallt för naturtyper på grunda bottenar eftersom framdriften med jetstråle innebär en risk för grumling som påverkar naturvärdena negativt. Länsstyrelsen bedömer även att trafik med vattenskoter eller motsvarande innebär en risk för störning på reservatets värden för friluftslivet, särskilt besökarens möjlighet till rekreation och upplevelsevärde av stillhet och ro. I Uppsala län är det endast tillåtet att köra vattenskoter i allmänna farleder och i områden som godkänts av Länsstyrelsen. Båtlederna till Långsands småbåtshamn och Gårdskärs fiskehamn är inte allmänna farleder. Det finns inga godkända områden för vattenskoter inom reservatsområdet. Det innebär att det är förbjudet att framföra vattenskoter i hela reservatet.

Länsstyrelsen anser att ett förbud mot vattenskoter eller motsvarande behövs i naturreservatet för att säkra reservatets natur- och friluftsvärden för framtiden.

Piren vid Långsands samfällighetsförening gränsar mot naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att en ränna eller trumma genom piren kan komma att beröra eller påverka mark inom naturreservatet beroende på hur åtgärden utformas. Länsstyrelsen gör ett tillägg enligt Långsands samfällighetsförenings önskemål enligt följande:

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

A29. gräva ränna eller lägga ner trumma genom piren vid Långsands småbåtshamn, inom område markerat på karta, bilaga 4,

Länsstyrelsen justerar även området på karta, bilaga 4, där det enligt undantag i föreskrift A4 är tillåtet att klippa vass och annan vattenvegetation i anslutning till trummor genom piren vid Långsands småbåtshamn.

Gårdskärs fiskehamn ekonomisk förening framför att det är nödvändigt för dem att kunna få tillstånd att avverka vass i inseglingrännan inom reservatsområdet. De påpekar också att det finns ett inhägnat område för djurhållning utmärkt på skötselkartan som innefattar vägen ut till tre stugor i fiskehamnen. De utgår från att vägen kan hållas öppen och att ett eventuellt staket sätts upp på behörigt avstånd från stugorna. Gårdskärs fiskehamn har en badbrygga och en anöringsboj i fjärden utanför Gårdskärs fiskehamn och önskar kunna behålla dem.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsens anser att båtleder till befintliga hamnar i och i anslutning till reservatet ska kunna underhållas genom att klippa vass och annan vattenvegetation. Det stämmer väl med intentionen i föreskrift A15 och A16 som möjliggör tillstånd för muddring av vissa båtleder. Länsstyrelsen gör en ändring i föreskrift A4 enligt följande:

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att
A4. röja, klippa eller bedriva täkt av alger, vass eller annan vattenvegetation med undantag för att

- klippa vass och annan vattenvegetation i båtleder, inlopp och hamnar som behövs för fortsatt nyttjande av Gårdskärs fiskehamn, Långsands småbåtshamn och Nabben, Knivens fiskeläge och fiskeläget på Mangrund,

Länsstyrelsen gör ett tillägg i skötselplanen om att samråd ska hållas med markägaren innan betesområdet stängslas för att hitta en bra lösning för vägen till stugorna i fiskehamnen. Länsstyrelsen bedömer att önskemålen om badbrygga och anöringsboj ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Älvkarleby kommun framför följande:

Inrättandet av ett naturreservat höjer rekreations- och friluftslivsvärdena i kommunen och blir ett starkt naturskydd i en mycket skyddsvärd del av kommunen. Delar av området som berörs har redan skydd i form av flera Natura 2000 områden, riksintressen som ska värna djur- och växtliv ur europeisk synvinkel. Även riksintresseområde för naturvården, i enlighet med 3 kap miljöbalken, berörs. Inga skötselinsatser för reservatet krävs av

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier nr 0302-02-174

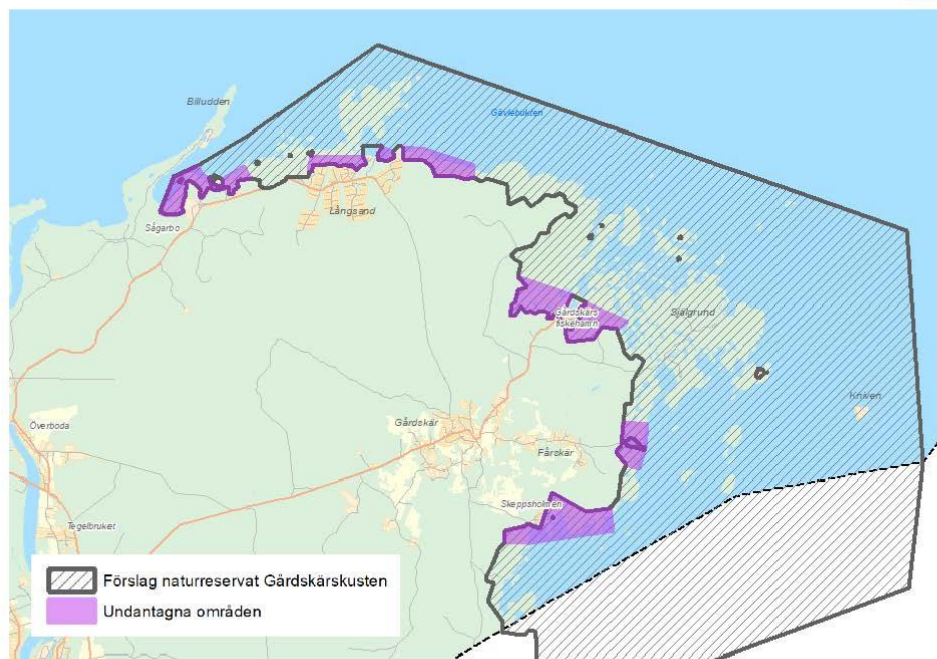
kommunen. Förslaget till naturreservat har processats av olika kommunala förvaltningar och samhällsbyggnadsnämnden under flera år. Senast 2018 i samhällsbyggnadsnämnden. Förvaltningarna har sedan utökat dialogen efter den sista politiska behandlingen och kommunens synpunkter har väsentligen hörtsammats. Kommunen är dock i en expansiv fas av sin utveckling, och mycket har hänt inom den fysiska planeringen sedan förslaget till naturreservat behandlades och samråddes kring sist, under 2019. Det är i stort sett hela kustområdet som avsätts till reservat, tillsammans med tillkommande Häcksören och befintliga Billuddens naturreservat. Älvkarleby kommun anser nu att rådighet över markanvändningen och kustutveckling måste kunna ske i de delar som visas i bilagan (figur 1) till detta ärende. Kommunen yrkar på att dessa områden ska undantas från länsstyrelsens beslutsförslag angående naturreservatet.

BILAGA –

OMRÅDEN SOM SKA UNDANTAS FRÅN BESLUTSFÖRSLAGET TILL NATURRESERVAT GÅRDSKÄRSKUSTEN

Älvkarleby
kommun

Figur 1: Bilaga till Älvkarleby kommuns yttrande.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Länsstyrelsens bedömningar:

De områden som Älvkarleby kommun yrkar på ska undantas från reservatsbeslutet omfattar totalt ca 194 ha. De innehåller skyddsvärda naturmiljöer som grunda bottnar, laguner i olika avsnörningsstadier, vassområden, strandängar, rikkärr, lövsumpskog, landhöjningsskog, äldre barr- och barrblandskog och ädellövmiljöer. En mindre del utgörs av ung och medelålders skog som på flera ställen fungerar som skyddszon mot de mer skyddsvärda naturmiljöerna. Många områden är starkt påverkade av den kalkhaltiga moränen och flera skogar kan klassificeras som kalkbarrskog. Effekten av landhöjningen är påtaglig och medför att nya naturmiljöer med primärsuccessioner ständigt skapas. Staten genom Naturvårdsverket äger större delen av marken inom de områden som Älvkarleby kommun yrkar på ska undantas. Vid Långsand och Gårdskärs fiskehamn finns mindre områden med privata markägare. Länsstyrelsen har tecknat intrångsavtal med de privata markägarna och ersättning har betalats ut.

De områden som Älvkarleby kommun yrkar på ska undantas innehåller de nationellt prioriterade skogstyperna ädellövskog, triviallövskog med ädellövinslag, kalkbarrskog, landhöjningsskog, äldre betespräglad skog och skogar med hög bonitet. Reservatet ingår i den skogliga värdetrakten Gårdskärskusten med värden knutna till den påtagliga landhöjningen och kalkhaltiga äldre barrskogar (Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län, 2006). Värdekärnor i värdetrakter ska vara prioriterade för skydd enligt Nationell strategi för formellt skydd av skog (Naturvårdsverket, 2017). I de aktuella områdena förekommer många hotade och sällsynta arter som har ett starkt skydd både nationellt genom artskyddsförordningen och internationellt genom EU:s art- och habitatdirektiv. Som exempel kan nämnas gölgroda och gulyxne. Området innefattar också flera naturtyper som är särskilt utpekade som ansvarsnaturtyper och ansvarsarter i Uppsala län, till exempel kalkbarrskog, öppna sandmiljöer, havsstrandängar och rikkärr.

De områden som Älvkarleby kommun yrkar på ska undantas från reservatsbeslutet ingår till största delen i ett område som är utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Området vid Sagarbo ingår även i ett område av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Områdena runt Långsand och Gårdskärs fiskehamn ingår delvis i Natura 2000-områdena Långsandsörarna respektive Gårdskärskusten som är utpekade i enlighet med EU:s art- och habitatdirektiv. Större delen av de aktuella områdena omfattas av utvidgat strandskydd. Reservatsbildningen överensstämmer med Älvkarleby kommuns översiktsplan från 2020, där hela det blivande naturreservatet finns med som föreslaget naturreservat.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Gårdskärskusten utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull kuststräcka genom att den inte är uppbruten med bebyggelse. Sammanhängande naturtyper av hög ekologisk kvalitet är viktig för många djur- och växters förmåga att sprida sig och överleva långsiktigt. En lång och relativt oexploaterad kuststräcka är också av stort värde för friluftsliv och rekreation. Den möjliggör exempelvis långa vandringar och ökar upplevelsevärdet av orördhet, stillhet och ro och oexploaterad kust. Området runt Sagarbo knyter ihop reservatet med det intilliggande naturreservatet Billudden, vilket ytterligare bidrar till helhetsvärdet för friluftslivet och till god ekologisk förbindelse.

Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet Gårdskärskusten följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av biologisk mångfald samt att reservatsbildningen ligger väl i linje med befintliga skyddsområden och riksintressen.

Länsstyrelsen anser att de områden som Älvkarleby kommun yrkar på ska undantas från reservatsbeslutet behöver skyddas från bland annat skogsbruk och exploatering för att behålla sina värden för naturvård och friluftsliv. Länsstyrelsen anser också att dessa områden behöver skötas genom naturvårdande insatser för att bevara sina värden. Vidare anser Länsstyrelsen att Gårdskärskusten behöver skyddas som en helhet för att bevara ett sammanhängande ekologiskt funktionellt område och för att bibehålla områdets friluftsvärden kopplade till orördhet, stillhet och ro samt en oexploaterad kust.

Länsstyrelsen anser att hela området, avgränsat enligt föreliggande beslut, ska skyddas i form av naturreservat för att tillgodose de angelägna allmänna intressen som områdets natur- och friluftsvärden utgör.

Länsstyrelsen bifaller inte kommunens yrkande om att undanta områden från beslutsförslaget.

Älvkarlebymoderaterna anför att de i första hand avstyrker hela förslaget. De anser att det inte behövs fler naturreservat längs Gårdskärskusten då det redan finns naturreservatet Billudden och flera Natura-2000 områden längs den norduppländska kusten. Älvkarlebymoderaterna skriver att fler reservat berövar de mindre orterna längs kusten behövliga möjligheter till expansion för framtida överlevnad med utbyggnad av nya fastigheter, hamnar och vägar. De anser också att reservatsföreskrifter och ett ökat besöksstryck kan störa de som skaffat sig hus/stugor i området samt deras möjlighet till bad, promenader och avkoppling i området. De anser inte att vägen mellan Långsand och Gårdskär

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossienr 0302-02-174

tål mängder med bilburna turister och påpekar att det saknas parkeringsmöjligheter.

Älvkarlebymoderaterna hänvisar till kommunens översiktsplan som bland annat föreslår Långsand och Gårdskär som utvecklingsorter, utveckling av naturhamnar och prickning av farleder.

Om Länsstyrelsen inte biträder föreningens yrkande om avslag från beslut gällande naturreservat så yrkar Älvkarlebymoderaterna i andra hand på att:

- kuststräckan mellan Nabben och Förrådsberget undantas,
- området utgör ett framtida ekonomiskt utvecklingsområde med byggnation för framtida generationer,
- inom området ska ges möjlighet för byggnation för fritidsboende samt fastboende,
- båttrafik med en hamn inom området ska möjliggöras,
- förstärkning genom asfaltering av vägen mellan Gårdskär och Långsand,
- ett par parkeringsplatser måste iordningställas.

Långsand-Gårdskärs vägsamfällighetsförening framför i sitt yttrande samma skrivelse som Älvkarlebymoderaterna.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser att reservatet som helhet har mycket höga värden för naturvård och friluftsliv och att hela området behöver skyddas från bland annat exploatering för att behålla dessa värden. Länsstyrelsen anser att reservatsbildningen ligger väl i linje med befintliga skyddsområden och riksintressen samt med Älvkarleby kommuns översiktsplan. För ett mer utvecklat resonemang se Länsstyrelsens bemötande av Älvkarleby kommuns yttrande.

Länsstyrelsen anser att reservatet bidrar till att bevara ett område med högt allmänt intresse för friluftsliv och rekreation och att det finns till goda möjligheter till bad, promenader och avkoppling både för stugägare i området och för övriga besökare.

Kuststräckan mellan Nabben och Förrådsberget har särskilt höga värden för friluftslivet genom sin spektakulära klippkust med utsikt över öppet hav. Dessutom finns många skyddsvärda naturmiljöer till exempel gammal hållmarkstallskog och barnnaturskog med inslag av örtrik kalkbarrskog. Området är mycket artrikt. Länsstyrelsen anser att kuststräckan behöver

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier nr 0302-02-174

skyddas från bland annat skogsbruk och exploatering för att behålla sina värden för naturvård och friluftsliv.

Vid Långsand är marken privatägd och reservatsgränsen har tagits fram i dialog med markägaren. Långsands småbåtshamn ligger utanför reservatet och det finns möjlighet att söka tillstånd att muddra båtleder som behövs för fortsatt nyttjande av småbåtshamnen. Det finns undantag i reservatsföreskrifterna för anläggning och underhåll av sjösäkerhetsanordningar. Flera parkeringsplatser föreslås i det blivande naturreservatet.

Vägen mellan Gårdskär och Långsand ligger utanför reservatet. Länsstyrelsen bedömer att frågor om vägunderhåll ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att hela området, avgränsat enligt föreliggande beslut, ska skyddas i form av naturreservat för att tillgodose de angelägna allmänna intressen som områdets natur- och friluftsvärden utgör.

Länsstyrelsen bifaller inte Älvkarlebymoderaternas och Långsand-Gårdskärs vägsamfällighetsförenings yrkanden om att undanta hela eller delar av reservatet.

Gästrike vatten önskar en justering av reservatsgränsen så att befintlig bräddanordning "Båthuset" i Lillbrobäcken undantas från reservatsområdet. Detta för att säkra åtkomst vid underhåll och driftstörningar.

Gästrike vatten påpekar att Gårdskärs avloppsreningsverk har tillstånd att avleda renat avloppsvatten till ett dike som mynnar i Sörfjärdens norra del (Utsläppspunkt Sörfjärden). Tillståndet innehåller också ett villkor om att rensa diket. De önskar att tillståndet nämns i beslutet som en befintlig rättighet. Gästrike vatten vill försäkra sig om att reservatsföreskrifterna inte ska utgöra hinder för reningsverkets verksamhet. De önskar att Länsstyrelsen inför ett undantag för Gårdskärs avloppsreningsverk från föreskriften A9 om utsläpp av växtnäringssämnen.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser att önskemålet om att undanta befintlig bräddanordning från reservatsområdet kan tillmötesgå då platsen är ianspråktagen och det inte finns några värden för naturvård eller friluftsliv på platsen. Länsstyrelsen justerar reservatsgränsen enligt Gästrike vattens önskemål.

Gårdskärs avloppsreningsverk ligger ca 1 km fågelvägen från reservatsområdet. Utsläppen av renat avloppsvatten sker till ett dike i anslutning till reningsverket och förs via ett dikessystem ca 1,5 km till

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier nr 0302-02-174

utsläppspunkten i Sörfjärden. De sista 350 metrarna av diket ligger inom reservatsområdet.

Reservatsföreskrifterna reglerar endast åtgärder och verksamheter som sker inom reservatsområdet. Eftersom utsläppen av renat avloppsvatten sker utanför reservatsområdet och växtnäringssämnen endast indirekt förs in i reservatsområdet via diket så anser Länsstyrelsen att verksamheten inte omfattas av föreskrift A9.

Länsstyrelsen bedömer att den del av diket som ligger inom reservatsområdet (Krammsillen) är så starkt påverkat av muddring att det inte har några höga naturvärden idag. Diket omfattas av ett markavvattningsföretag som enligt undantag till föreskrift A1 har rätt att rensa diket. Länsstyrelsen anser därför inte att det påverkar reservatets bevarandevärden negativt om ett undantag införs för att underhållsrensa Krammsillen. Länsstyrelsen bedömer inte heller att det påverkar reservatets naturvärden negativt om ett undantag införs för att klippa vass och annan vattenvegetation i Krammsillen. Genom att införa sådana undantag anser Länsstyrelsen att reservatsföreskrifterna inte står i strid med Gårdskärs avloppsreningsverks tillstånd samt att reservatsföreskrifterna anpassas så att de inte reglerar mer än vad som är nödvändigt utifrån reservatets syfte.

Länsstyrelsen ändrar i föreskrift A1 och A4 enligt följande:

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att A1. förändra reservatsområdets topografi, batymetri, hydrologi, yt- eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, fylla ut, borra, dämna, underhållsrensa dike, markavvattna, dränera eller på annat sätt föra bort vatten med undantag för att

- underhållsrensa diket Krammsillen, markerat på karta, bilaga 5

A4. röja, klippa eller bedriva täkt av alger, vass eller annan vattenvegetation med undantag för att

- klippa vass och annan vattenvegetation i Krammsillen, markerat på karta, bilaga 5

Länsstyrelsen lägger till information i reservatsbeslutet om Gårdskärs avloppsreningsverks tillstånd för utsläppspunkt Sörfjärden.

Stugägarna på Kniven framför i ett gemensamt yttrande att de vill att den föreslagna avstyckningen av fiskeläget ska innefatta dass och mindre förråd. De framför också att placering av dass, rastplats och eventuella övriga

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

anordningar förväntas ske i samråd med stugägarna eller placeras utanför det avstyckade området. De anser också att föreskrift B3 och B4 ska ändras eftersom många av de friluftsanordningar som räknas upp inte är önskvärda inom fiskeläget varken med hänsyn till kulturmiljön eller stugägarnas behov vid en avstyckning till privata fastigheter. Stugägarna efterfrågar en definition på ”traditionell skötsel” i undantag d).

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen bedömer att önskemålen kopplade till den föreslagna avstyckningen ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Länsstyrelsen bedömer att det behövs vissa friluftsanordningar för besökare i anslutning till fiskeläget på Kniven men att det med hänsyn till kulturmiljön inte är lämpligt eller att det finns behov av friluftsanordningar inne i själva fiskeläget. Länsstyrelsen ändrar i beslutet så att området runt stugorna, gistvallen och buskområdet där dassen ligger undantas från föreskrift B3 och B4 samt att hamnen undantas från föreskrift B4.

Länsstyrelsen gör ett tillägg i skötselplanen om att samråd bör hållas om friluftsförhållanden på Kniven och att placering av anordningar, inom det område som planeras för avstyckning, ska göras i samråd med stugägarna på Kniven.

Länsstyrelsen förtydligar undantag d) enligt följande:

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för
(d) skötsel av bebyggelsemiljön i Knivens fiskeläge för att upprätthålla den ursprungliga karaktären av fiskeläge,

Kustbevakningen framför att deras uppgifter i den maritima miljön förutsätter att myndigheten ges generellt tillträde till och möjlighet att transportera sig så väl på land som till sjöss inom det nu föreslagna naturreservatet. Kustbevakningen anser därför att undantagsföreskriften (h) inte bör begränsas till att gälla endast vid insatser. Bestämmelsen bör vidare omfatta en rätt för Kustbevakningen att använda motordrivna vattenfarkoster inom området och bör förtydligas på så sätt att den adresseras till Kustbevakningen och övriga angivna myndigheter och samhällsfunktioner, inte dess personal. Kustbevakningen förordar att undantagsföreskriften (h) ska ha följande lydelse:

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för
(g) Polismyndigheten, hälso- och sjukvården, räddningstjänsten eller Kustbevakningen att använda motordrivna fordon, motordrivna vattenfarkoster samt vid behov vidta andra åtgärder.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen ändrar i stort enligt Kustbevakningens önskemål enligt följande:

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för
(g) Polismyndigheten, hälso- och sjukvården, Räddningstjänsten eller Kustbevakningen att vid behov använda motordrivet fordon, motordriven vattenfarkost och vidta andra åtgärder. Anmälan ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet,

Vattenfall Eldistribution framför att de måste ha möjlighet att utföra drift och underhållsarbeten som erfordras vid pågående driftstörning utan samråd eller anmälan till reservatsförvaltaren. Vid akut reparation av ledning kan behov av en tillfällig körväg uppstå. Vattenfall framför också att reservatföreskrifterna inte får utgöra hinder för ledningshavaren att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt, servitutsavtal eller andra ingångna avtal bl.a. vad gäller återkommande drift- och underhållsarbeten som röjning av skogsgata, underhållsarbete på ledning, byte av befintlig markkabel samt för detta använda nödvändiga fordon och arbetsmaskiner och sätta upp erforderliga varningsskyltar.

Vattenfall Eldistribution anser att man vid inrättandet av naturreservatet måste ta hänsyn till befintligt nät för elförsörjning så att detta kan hållas intakt utan dispensansökningar vid underhåll eller ombyggnad av elnätanläggningarna.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsens avsikt är att undantaget (f) från föreskrifterna ska ge Vattenfall Eldistribution AB rätten att fullfölja sina ålägganden beträffande drift och underhåll av anläggningarna inom naturreservatet. Däremot anser länsstyrelsen att eventuella framtida rättigheter som inte kan anses rymmas inom befintliga avtal eller servitut behöver föregås av dispensprövning.

Länsstyrelsen ändrar i de generella undantaget enligt följande:

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för
(c) ledningsrättsinnehavare och servitutsinnehavare att utöva sin särskilda rätt

Undantag (f) i förslaget till beslut utgår.

Gergana och Mathias Hamberg önskar att marken vid Olsbäckshamn ska omklassas från landhöjningsskog till övrig mark eller betesmark enligt Natura 2000 och att marken ska kunna skötas med röjning, möjlighet att klippa eller slå gräs och eventuellt bete. Hambergs framför att det finns belägg för att marken runt Olsbäckshamn har betats tidigare. Deras önskemål om omklassning rör i första hand en mindre yta med glest trädskikt mellan Sågarbo 2:15 och havet, och önskemålet är att kunna slå av det högväxta gräset. Som skäl för detta framför de att det finns

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossienr 0302-02-174

naturvärden, bland annat orkideer och fjärilar som makaonfjäril, som skulle gynnas av att ytan fortsatt hålls öppen samt att det finns mycket ormar och fästingar i gräset nära deras fastighet.

Hambergs framför önskemål om skriftligt tillstånd att få behålla ett trädäck vid stranden norr om fastigheten Sågarbo 2:15 samt att kunna underhålla det enligt undantaget i föreskrift A3 om att röja, fälla unga träd mm.

Hambergs framför önskemål om att lägga ner en VA-ledning till de tre fastigheterna vid Olsbäckshamn.

Länsstyrelsens bedömningar:

Skogen runt Olsbäckshamn ingår i Natura 2000-området Långsandsörarna och är utpekad som naturtyp landhöjningsskog. Länsstyrelsen bedömer att skogen uppfyller kriterierna för landhöjningsskog och att en historik med extensivt bete inte påverkar den bedömningen.

Länsstyrelsen anser att det bäst gynnar reservatets naturvärden att låta den mindre utglesade ytan åter sluta sig till skog för att undvika fragmentering av den skogliga biotopen längs stranden. Länsstyrelsen bedömer att de naturvärden som idag finns på ytan kommer att kunna leva vidare på de öppna ytor som finns naturligt på intilliggande strandängar.

Länsstyrelsen gör ingen ändring av naturtyperna i skötselplanen men ser över avgränsningen mellan *Skötselområde 18: Olsbäckshamn* och *Skötselområde 12: Landhöjningsskog* intill tomtorna vid Olsbäckshamn så att avgränsningen stämmer bättre med verkligheten.

Länsstyrelsen bedömer att önskemålet om trädäck ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Ett servitutsavtal om VA-ledning har under 2021 tecknats mellan markägaren och tomtägarna vid Olsbäckshamn. Länsstyrelsen kompletterar stycket ”Uppgifter om naturreservatet” med uppgifter om servitutsavtalet.

Familjen Nygren anser att det bör vara möjligt röja sly och klippa vass vid Olsbäckens mynning för att gynna vandrande fisk. De anser också att skarv och häger utgör ett hot mot fiskbeståndet och att avskjutning bör tillåtas. Familjen Nygren vill att det ska vara möjligt att restaurera bryggor och att återställa stenpirar som tidigare fanns längs bäcken och vid Olsbäckens mynning. De önskar återge platsen den hamnkaraktär som den tidigare haft.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Familjen Nygren har servitut på att nyttja stranden i Olsbäckshamn och de anser inte att området är lämpligt för tältning. De framför oro för att den föreslagna dragningen av en vandringsled längs stranden vid Olsbäckshamn kommer att innebära att besökare genar över deras tomter. De påpekar också att både tältning och vandringsled kan missgynna områdets naturvärden och ge slitage längs bäcken. De anser vidare att metallstolparna som satts upp runt deras fastighet för att markera reservatsgränsen är störande.

Länsstyrelsens bedömningar:

Enligt föreskrift B14 har förvaltaren av naturreservatet (Länsstyrelsen) rätt att utföra biotopvårdande åtgärder i vattendrag. I skötselplanen föreslås biotopvårdande åtgärder för Olsbäcken. Länsstyrelsen gör ett förtydligande i skötselplanen om att åtgärderna för att gynna vandrande fisk även vid behov kan omfatta vassklippning.

Jakt på häger och skarv regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Länsstyrelsen bedömer att landhöjningen i området har gjort att det inte går att restaurera Olsbäckens mynning till sin ursprungliga karaktär av hamnplats utan att gräva i vattendraget.

Länsstyrelsen anser inte att det är förenligt med reservatets syfte att gräva kanaler eller rännor.

Tältning regleras inte i reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen bedömer att reservatets storlek innebär att det finns gott om plats att tälta på allemansrättsliga grunder och att det inte finns skäl för att förbjuda tältning i reservatet.

Länsstyrelsen anser generellt att en vandringsled genom reservatet, i första hand längs stränderna, är angeläget för att möjliggöra för besökare att uppleva naturreservatets unika karaktär och upplevelsevärden som bland annat havsutsikt, skogsatmosfär och oexploaterad kust. Den exakta dragningen av vandringsleden kommer att göras i fält och då med hänsyn till privata tomter och känsliga naturmiljöer. Länsstyrelsen förtydligar detta i skötselplanen.

Länsstyrelsen justerar de föreslagna ungefärliga sträckningarna av stigar på kartbilaga 10.3.1-10.3.3 till skötselplanen så att de bättre tar hänsyn till privata tomter.

Länsstyrelsen anser att frågan om gränsutmärkning ska hanteras som en förvaltarfråga och inte inom ramen för reservatsbeslutet.

Michael och Helena Ahnfeldt framför att de enligt köpekontrakt har rätt till bad- och båtplats. De anser att utrymmet mellan deras fastighet och deras servitut och bäck inte lämpar sig för en vandringsled. De befarar att allmänheten leds in på deras

fastighet samt att den försvårar nyttjande av servituten. De skriver också att vid högvatten är utrymmet mellan bäcken och deras tomt begränsat.

Ahnfeldts vill ha möjlighet till nedgrävd elkabel och att förlägga VA/opto i samma stråk. De har också synpunkter på att reservatsgränsen markerats med aluminiumprofiler runt tomten och önskar att dessa ersätts med trä.

Ahnfeldts anser också att populationen av skarv behöver minskas kraftigt.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen bedömer inte att vandringsleden försvårar nyttjande av servituten vid bäcken men instämmer i att det är en känslig passage nära bostadshusen på de privata tomterna vid Olsbäckshamn.

Se vidare Länsstyrelsens bemötande av synpunkter från familjerna Hamberg och Nygren.

Jonny Jansson undrar vad som menas med vattenskoter "*eller motsvarande*" och varför det finns ett förbud mot just vattenskoter. Han vill kunna framföra vattenskoter i farleden från Gårdskärs fiskehamn ut till havet samt till sin fritidsstuga och en bastuflotte.

Länsstyrelsens bedömning:

Med vattenskoter "*eller motsvarande*" menas vattenfarkoster med samma funktion och typ av framdrift som vattenskotrar, även om de skulle säljas under ett annat namn. I övrigt se Länsstyrelsens bedömningar för samma fråga från Långsands samfällighetsförening.

Eric och Beate Tjernström anser att den föreslagna dragningen av en vandringsled på strandängarna väster om Sagarbo 2:7 står i konflikt med bevarandet av områdets naturvärden bland annat genom störning på fågelfaunan. De anser också att vandringsleden inkräktar på deras hemfridszon samt att vandringsleden kan störa deras unghästar. Vidare framför de att marken på platsen står helt under vatten vid högvatten och att höjda vattenstånd i framtiden, som en konsekvens av klimatförändringar, ytterligare kommer att försämra förutsättningarna för en vandringsled på platsen. De befärar att om spänger måste byggas på stolpar så kommer det att utgöra ett hinder för nötkreatur och inverka menligt på kulturlandskapet. Eric och Beate Tjernström föreslår en alternativ dragning av vandringsleden söder och öster om Sagarbo 2:7.

De påpekar också att strandängsområdet är under igenväxning med al och om inget görs inom ett fåtal år kommer områdets värde för fågellivet att minska avsevärt samt

att bibehållande av strandängen är viktig för reproduktion av fisk på grundbottenområden utanför strandängen.

Eric och Beate Tjernström vill inte att det ska anläggas en cykelstig på stigen mellan Billudden och Sågarbo. De använder stigen som naturstig för sina gäster på Sågarbo och värdesätter att stigen är liten och slingrande. De önskar få möjlighet att röja sly och fälla enstaka träd för sikt mot Sågarbofjärden enligt föreskrift A26. De framför att utsikten och kontakten med havet är en viktig del i deras verksamhet med uthyrning av stugor för målgruppen naturturism och att det skulle gynna strandängens bevarande. De anser också att de har stöd för detta i områdesbestämmelserna för Sågarbo.

Tjernströms har en förtöjningsboj vid Harudden och föreslår att de får tillstånd att behålla den enligt föreskrift A27. De undrar om ridning kommer att tillämpas på befintliga stigar eller om Länsstyrelsen kommer att markera specifika ridstigar.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser generellt att en vandringsled genom reservatet, i första hand längs stränderna, är angeläget för att möjliggöra för besökare att uppleva naturreservatets unika karaktär och upplevelsevärden som bland annat havsutsikt, skogsatmosfär och oexploaterad kust. Länsstyrelsen bedömer att en sådan vandringsled går att utforma så att den inte hindrar bete eller inverkar menligt på kulturlandskapet.

Länsstyrelsen anser inte att den föreslagna sträckningen av en vandringsled väster om Sågarbo 2:7 utgör ett hot mot fågellivet om den dras i kanten av strandängsområdet. Hemfridszon kan endast hävdas på egen fastighet. Länsstyrelsen instämmer i att sträckan är problematisk för en vandringsled eftersom den blöta och vassrika strandängen sträcker sig ända fram till reservatsgränsen, tillika fastighetsgräns mot Sågaro 2:7. Vid högvatten står marken inom reservatet under vatten och i söder mynnar en bäck ut i våtmarksområdet.

Länsstyrelsen anser att reservatsförvaltaren ska ha möjlighet att anordna en vandringsled inom reservatet för att långsiktigt säkra tillgängligheten för besökare. Det säkerställs genom föreskrift B4. Länsstyrelsen anser däremot att det skulle kunna vara möjligt för förvaltaren att, i överenskommelse med berörda markägare, dra vandringsleden utanför reservatet om det finns lämpliga sträckningar förbi svårframkomliga delar inom reservatet. Länsstyrelsen förtydligar detta i skötselplanen.

Länsstyrelsen justerar de föreslagna ungefärliga sträckningarna av stigar på kartbilaga 10.3.1-10.3.3 till skötselplanen så att det framgår vilka sträckor som är svårframkomliga.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Under 2018 och 2019 genomförde Länsstyrelsen ett samråd om reservatsförslaget med Älvkarleby kommun. Kommunen framförde då önskemål om att kunna anlägga en cykelstig mellan Billudden och Sagarbo. Länsstyrelsen kommer att beakta kommunens önskemål.

Området där Tjernströms önskar röja utgörs främst av strandäng, vassområde och laguner. Länsstyrelsen bedömer att önskemålet om röjning är i linje med bevarandemål och föreslagen skötsel för de naturtyperna. Länsstyrelsen anser att önskemålet ska hanteras utom reservatsbeslutet.

En mindre del av den önskade röjningsytan utgörs av landhöjningsskog. Där anser Länsstyrelsen inte att röjning ska tillåtas. Länsstyrelsen justerar skötselplanekartan så att gränsen mellan skötselområdena landhöjningsskog och strandäng i området stämmer med verkligheten.

Föreskrift A27 gäller för nya förtöjningsbojar. Tillstånd behöver inte sökas för befintliga förtöjningsbojar. Ridning regleras inte i reservatsföreskrifterna utan kan tillämpas i reservatet på allemansrättsliga grunder. Vid behov har förvaltaren möjlighet att anlägga särskilda ridstigar enligt föreskrift B4.

Ägarna till fastigheterna Gårdskär 25:64-69 på Mangrund framför i ett gemensamt yttrande önskemål om att behålla utedass som sedan lång tid tillbaka står inom det område som nu kommer att bli naturreservat och att det inte ska stå i strid med reservatsföreskrifter eller skötselplan. De önskar även behålla en fiskrök och ett sjömärke som markerar ett grund vid inloppet till Mangrund.

Fastighetsägarna önskar att det ska vara tillåtet att klippa vass i sundet mellan Mangrund och Sjalgrund, i syfte att kunna passera med roddbåt, kanot och kajak och att det ska vara möjligt att söka tillstånd att muddra inloppet till hamnen i fiskeläget. De har också önskemål om att kunna fortsätta röja befintliga stigar samt att kunna röja vass och sly på en strandremsa nordost om fiskeläget för att bevara utsikt mot havet.

Fastighetsägarna skriver att det är problem med vildsvin som bökär upp marken vid bebyggelsen. De önskar att problemen med vildsvin och behovet av jakt på vildsvin beskrivs tydligare i reservatsbeslutet.

Länsstyrelsens bedömningar:

Det finns inget förbud i reservatsföreskrifterna mot att behålla befintliga byggnader och anordningar. I skötselplanen tydliggörs dock Länsstyrelsens inriktning att det inte ska finnas några privata anordningar eller anläggningar som inte omfattas av giltiga avtal eller servitut. Bakgrunden till detta är reservatets syfte om tillgänglighet

och det är viktigt att besökare kan röra sig fritt i reservatet utan att uppleva vissa områden som ianspråktaga eller privatiserade.

Länsstyrelsen bedömer att önskemålen om dass och fiskrök ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Anläggning och underhåll av sjösäkerhetsanordningar är undantagna från reservatsföreskrifterna enligt undantag f).

Länsstyrelsen bedömer att önskemålet om att klippa vass i sundet mellan Mangrund och Sjalgrund kommer att gynna friluftslivet och att klippning av vass och annan vattenvegetation inte kommer att påverka områdets naturvärden negativt på något betydande sätt.

Länsstyrelsen ändrar i föreskrift A4 enligt följande:

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att A4. röja, klippa eller bedriva täkt av alger, vass eller annan vattenvegetation med undantag för att

- klippa vass och annan vattenvegetation i sundet mellan Sjalgrund och Mangrund, markerat på karta, bilaga 5,

Länsstyrelsen bedömer att öppethållande av stigar mellan fiskeläget och stränderna på Mangrund kommer att gynna friluftslivet. Länsstyrelsen lägger till sådana stigar på kartbilaga 3 så att de omfattas av undantaget till föreskrift A3. Länsstyrelsen anser att önskemålet om att hålla öppet stigar till privata dass hänger ihop med önskemålet om att ha kvar dass i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att önskemålet ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Stranden där fastighetsägarna önskar röja vass och sly ingår i skötelområde 8: Strandängar och fuktängar. Länsstyrelsen bedömer att önskemålet är i linje med bevarandemål och föreslagen skötsel för den aktuella naturtypen. Länsstyrelsen bedömer att önskemålet ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Länsstyrelsen anser att inloppet till fiskeläget ska kunna underhållas i framtiden. Länsstyrelsen bedömer samtidigt att den samfällda mark som utgör fiskeläget kan vara olämplig för deponering av muddermassor framförallt med tanke på kulturmiljön och de områdesbestämmelser som gäller för området. Därför inför Länsstyrelsen en möjlighet att i samband med tillståndsgiven muddring söka tillstånd för deponering av muddermassor.

Länsstyrelsen gör ett tillägg i föreskrift A16 enligt följande:

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

A16. muddra inlopp och hamn tillhörande Knivens fiskeläge *och inlopp tillhörande fiskeläget på Mangrund*,

Jakt på vildsvin regleras inte i reservatsbeslutet. Länsstyrelsen bedömer att önskemål om utökad jakt ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Per Eiretz och Ingrid Eiretz, ägare till fastigheten Gårdskär 25:63 på Mangrund, framför krav på att förslaget till beslut arbetas om och skickas ut på en ny remissrunda. Som skäl anger de att deras fastighet påverkas starkt då den kommer att bli omgärdad av naturreservatet och att alla fastighetsägare på Mangrund borde ha ingått i sändlistan för remissen. De anser också att det behövs dialog om Mangrund på samma sätt som Länsstyrelsen och Naturvårdsverket haft med stugägarna på Kniven innan några beslut tas om skapande av ett naturreservat.

De skriver att reservatsbeslutet troligen leder till att betydligt fler människor än idag kommer att besöka reservatet och att de saknar en plan för hur det ska hanteras för Mangrunds del. De vill inte bli onödigt störda av besökande båtar, kanoter eller kajaker och vill att besök sker via befintlig hamn.

De önskar också på förhand komma överens om var Länsstyrelsen/Naturvårdsverket lägger till med båt vid besök på Mangrund. De framför också att de inte vill att det uppförs fler bryggor på Mangrund eller att det uppförs en spång mellan Mangrund och Skötgrund. De önskar att alla aktiviteter som skyltning, uppsättande av vindskydd, rastplatser mm ska ske i samråd mellan Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och stugägarna på Mangrund. De önskar även gemensamma mål för ytor som är i behov av städning.

Eiretz anser att Mangrund behöver beskrivas bättre och tycker att det bör göras en liknande presentation som för fiskeläget på Kniven. De anser också att områdesbestämmelserna för Mangrund bör nämnas. De tycker även att man ska belysa situationen för havsörnen idag och hur man undviker att de störs av besökare. De vill också att frågan om det finns kvicksilver i dybottnar och vissa fiskarter bör belysas. De undrar om rätten att fiska påverkas av reservatsbeslutet. De skriver att stränderna runt Mangrund främst utgörs av stenstränder vilket inte framgår av kartbilaga 10.1.4. De anser att upprustning av bilvägen på Sjalgrund riskerar att störa djurlivet. De noterar att det finns en planerad kanotiläggningsplats efter vägen ut till Sjalgrund men anser att vägen ska hållas stängd till efter att fåglarna häckat färdigt.

Eiretz skriver att det finns en uppgrundning ca 100 meter ut från deras sjöbod som troligen kommer att behöva åtgärdas med muddring. De vill kunna fortsätta att märka

ut grundet med ett sjömärke som tas upp på hösten. De önskar också att det ska upprättas servitut för torrdass som av gammal hävd ligger en bit upp i skogen bakom gistvallen (inom reservatsområdet). De vill också diskutera en fiskrök och en grillplats. De vill kunna fortsätta att bekämpa alsly och vass på en stenstrand på norra udden av Mangrund. De saknar en stark viljeyttring att få bort vildsvinen och anser att det behöver upprättas en plan för hur Mangrund ska bli fritt från mink och vildsvin. Eiretz önskar också att det ska vara möjligt att fortsätta att vid behov förtöja båtar på svaj vid en förtöjningsboj utanför hamnen.

Eiretz anser att det är viktigt att hålla sundet mellan Mangrund och Skötgrund öppet främst för att inte försvåra vattenströmningen genom sundet och att det syrerika vattnet är en förutsättning för den biologiska mångfalden i de grunda vikarna på södra sidan av Sjalgrund/Mangrund. De anser att de bör ha tillstånd, efter anmälan, att med snöskoter ta sig ut till Mangrund tex från småbåtshamnen i Häckskär.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser att remisshanteringen har gjorts enligt gällande lagstiftning och Naturvårdsverkets vägledning för reservatsbildning och anser inte att det finns skäl för en ny remiss. Per och Ingrid Eiretz har del i Gårdskär S:1 som utgör den samfällda marken i fiskeläget. Gårdskär S:1 gränsar mot naturreservatet och har fått remissen för kännedom och möjlighet att lämna synpunkter. Remissen skickades till en av delägarna som erbjudit sig att var kontaktperson för samfälligheten. Remissen har även kungjorts i ortstidning. Fastigheten som Per och Ingrid Eiretz äger ligger inte i naturreservatet och de har därför inte fått remissen via föreläggande då de inte är sakägare i formell betydelse. Dialogen med stugägarna på Kniven har främst handlat om fastighetsfrågor med anledning av att stugorna ligger på Naturvårdsverkets mark inom reservatsområdet. En sådan dialog har inte varit aktuell på Mangrund. Länsstyrelsen lägger till alla fastighetsägare på Mangrund på sändlistan för framtida utskick enligt önskemål.

Mangrund är inte utpekad som ett besöksmål i skötselplanen men Länsstyrelsen bedömer att reservatsbildningen ändå kan innebära ett visst besöksstryck på Mangrund. Länsstyrelsen gör ett tillägg i skötselplanen om att samråd om friluftsfrågor kan behövas, bland annat om hur man kan kanalisera reservatsbesökare som anländer via hamnen och om placering av eventuella friluftsanordningar på ön.

Länsstyrelsen bedömer att frågan om tillgänglighet i hamnen vid tillsyn och skötsel ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Fiskeläget på Kniven ligger i naturreservatet och omfattas av naturreservatets syfte och föreskrifter. Fiskeläget på Mangrund ingår inte i naturreservatet och Länsstyrelsen anser därför inte att det finns skäl att göra en lika ingående beskrivning. Länsstyrelsen har bedömt att reservatsbeslutet är förenligt med

områdesbestämmelserna för Mangrund vilket framgår av stycket ”Översiktsplaner och detaljplaner” i beslutet.

Länsstyrelsen bedömer inte att bilvägen ut på Sjalgrund kommer att innebära betydande störningar på djurlivet. Vid en avvägning mellan olika bevarandevärden anser Länsstyrelsen att värdet av att tillgängliggöra Sjalgrund för besökare är större än riskerna för störning på djurlivet. Fiske regleras inte i reservatsbeslutet. Indelningen i skötselområden bygger till stor del på en naturtypskartering som gjorts med fjärranalys. Skillnaden mellan en stenstrand och en stenig strandäng kan vara svår att avgöra med fjärranalys. Länsstyrelsen bedömer att det har liten betydelse för reservatet som helhet vilket skötselområde stränderna på Mangrund tillhör.

Det finns inget förbud mot att fortsätta använda befintliga förtöjningsbojar även efter reservatsbildningen. Det finns också möjlighet att söka tillstånd för att lägga i förtöjningsbojar enligt föreskrift A27. I övrigt se Länsstyrelsens bedömningar för samma frågor från ägarna till fastigheterna Gårdskär 25:64-69 på Mangrund.

Länsstyrelsen anser inte att sundet mellan Mangrund och Sjalgrund behöver hållas öppet i syfte att förbättra vattengenomströmning. Uppgrundning av grunda vikar på grund av landhöjningen är en naturlig process och del i reservatets syfte. Länsstyrelsen anser att vassklippning kan gynna friluftslivet, se Länsstyrelsens bedömningar för fråga om att klippa vass i sundet från ägarna till fastigheterna Gårdskär 25:64-69 på Mangrund.

Länsstyrelsen anser att det ska finnas möjlighet att köra snöskoter till privata stugor och tomter inom reservatsområdet. Länsstyrelsen bedömer inte att körning kommer att skada områdets naturvärden eller störa friluftslivet på något betydande sätt.

Länsstyrelsen inför ett undantag enligt följande:

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för

j) snöskoteråkning på havsis och väl snötäckt mark till privata stugor och tomter inom och i direkt anslutning till naturreservatet.

En sakägare framför att det bör inventeras fler platser där badplatser kan anläggas utan bryggor för att kanalisera friluftslivet. Hen framför också att terrängcykling kan göra stor skada på känslig mark. Hen anser att det är viktigt att även privatpersoner som organiserar friluftsförädligheter via till exempel Facebook omfattas av skyldigheten att söka tillstånd hos Länsstyrelsen. Hen anser att det bör framgå att hund ska vara kopplad 1 mars till 20 augusti, eller att hund alltid ska vara kopplad i naturreservatet. Hen anser att remissen bör ta upp slitage från friluftslivet och att det är viktigt att detta oexploaterade område får behålla sin karaktär. Hen anser vidare att

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

det bör framgå att skötselplanen kan behöva förändras vid ny kunskap eller nya EU-direktiv.

Länsstyrelsens bedömningar:

Om slitage eller störning från friluftslivet uppstår i framtiden så finns det möjlighet för förvaltaren att kanalisera friluftslivet bland annat genom att anlägga enkla badplatser och cykelstigar enligt föreskrift B4. Länsstyrelsen anser inte att det finns skäl att införa förbud mot lösa hundar utan att det räcker med den lagstiftning som gäller generellt. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov.

Ulf och Karin Ellerfelt anser att en informationstavla bör sättas upp på parkeringen till Kalkugnshällarna med tydlig information om regler i naturreservatet. De anser också att det behövs en toalett och information som riktar sig till båtägare vid målpunkt Kalkugnshällarna. De framför att det är viktigt att stigen till målpunkten skyltas tydligt då många går fel och tar vägen mot Sågarbo 2:14. De ser ogärna att den föreslagna vandringsleden går i anslutning till Sågarbo 2:14 och föreslår en dragning via parkeringsplatsen istället. De ser gärna att minkbekämpningen ökar och upplåter gärna sin fastighet för utsättning av fällor. De anser också att avskjutning av vildsvin bör prioriteras.

Länsstyrelsens bedömningar:

Ellerfelts önskemål om anordningar för friluftslivet stämmer väl med de föreslagna åtgärderna i skötselplanen.

Länsstyrelsen anser generellt att en vandringsled genom reservatet, i första hand längs stränderna, är angeläget för att möjliggöra för besökare att uppleva naturreservatets unika karaktär och upplevelsevärden som bland annat havsutsikt, skogsatmosfär och oexploaterad kust. Den exakta dragningen av vandringsleden kommer att göras i fält och då med hänsyn till privata tomter. Länsstyrelsen förtydligar detta i skötselplanen. Länsstyrelsen justerar de föreslagna ungefärliga sträckningarna av stigar på kartbilaga 10.3.1-10.3.3 till skötselplanen så att de bättre tar hänsyn till privata tomter.

Jakt på vildsvin regleras inte i reservatsbeslutet. Länsstyrelsen bedömer att önskemål om utökad jakt ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Upplandsstiftelsen anser att det behöver förtydligas att provfisken för vetenskapliga ändamål och/eller uppföljning måste kunna ske utan dispens från reservatsföreskrifterna och att man då även måste kunna framför motordriven vattenfarkost i de områden som anges i bilaga 8.

Upplandsstiftelsen skriver att obebyggda havs- och kuststräckor är unika och har mycket stor betydelse för friluftslivet. De föreslår att man utökar syftet och

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossienr 0302-02-174

lägger till en punkt om bevarande av kuststräckan som resurs för kustnära friluftsliv och möjlighet till skogsupplevelse.

Upplandsstiftelsen anser att det vore mycket värdefullt om arealen kalkbarrskog i reservatet på sikt kan öka. De föreslår att likåldriga barrplanteringar inventeras och att planteringar med många naturvårdsintressanta mykorrhizabildande svampar bör undantas från gallring och avverkning. De anser också att skötselåtgärder i betade skogar bör inriktas på att skapa barrdominerade betesskogar. Upplandsstiftelsen föreslår att ett visst inslag av gran sparas även i sandtallskogar för att mykorrhizasvampar knutna till tall gärna växer under gran där markvegetation saknas.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser att undantag (h) innebär möjlighet att söka tillstånd för provfisken och/eller uppföljning, inklusive möjlighet att framföra motordrivna vattenfarkoster i grunda vikar utpekade i bilaga 8.

Länsstyrelsen instämmer i att reservatsbildningen kommer att ha mycket stor betydelse som resurs för kustnära friluftsliv och skogsupplevelse, både genom att området skyddas mot exploatering och skogsbruk men också genom att förvaltaren har rätt att göra åtgärder som underlättar och stimulerar till friluftsliv. Föreskrift B4 ger förvaltaren omfattande möjligheter att anlägga och underhålla anordningar för friluftslivet i stora delar av reservatet. Det finns även områden och platser som undantas från reservatsföreskrifterna för att möjliggöra friluftsfrämjande åtgärder av till exempel kommun eller organisationer. Länsstyrelsen anser att syftet behöver förtydligas och utvecklas för att få en bättre överensstämmelse med de intentioner som framgår av B-föreskrifterna. Eftersom reservatet innehåller många känsliga naturmiljöer, till exempel grunda vegetationsklädda bottnar, ömtåliga rikkärr och häckande sjöfågel, så bedömer Länsstyrelsen att åtgärder för friluftslivet bör ske inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer.

Länsstyrelsen ändrar syftet enligt följande:

- *bevara ett område för friluftslivet* samt upplevelsevärde av ett relativt oexploaterat kust- och skärgårdsområde och ett fiskeläge med ursprunglig karaktär,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer *underlätta och stimulera till naturupplevelser och aktivt friluftsliv.*

Länsstyrelsen kompletterar beskrivningarna i skötselplanen av värden knutna till kalkbarrskogar, bland annat under stycket *Områdets bevarandevärden*.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossienr 0302-02-174

Länsstyrelsen kompletterar även målbild och skötselåtgärder för skötselområdena *Likåldrig barr- och barrblandskog, Betad skog och Sandstränder och sanddynsområden*.

Erik Dahlberg framför att viken vid Krammsillens mynning vid Skeppsholm håller på att växa igen på grund av tillskott av gödning vid bräddning från avloppsreningsverket i Gårdskär. Dahlberg yrkar på att det ska vara tillåtet med muddringsrännor och att klippa vass i syfte att få cirkulation på vattnet i viken vid Skeppsholm. Han anser att det naturliga och historiskt sett bästa är att få muddra en ränna mot fastlandet längst in i viken.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser inte att muddring är en lämplig metod för att förbättra vattenkvalité i igenväxta vikar. Grävning kan göra bottenarna instabila med ökad grumling som följd och istället försämma vattenkvalitén. Länsstyrelsen anser inte att det motiverat att upprätthålla ett naturligt eller historiskt stadium genom muddring eller vassklippning i viken. Krammsillen ingår i ett markavvattningsföretag som avvattnar stora arealer jordbruksmark och utsläpp från Gårdskärs avloppsreningsverk via diken regleras genom befintliga tillstånd. Vad som anges i markavvattningsföretagets tillstånd regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Inge Ivarsson önskar att föreskrift C5 ändras så att vattenfarkoster med elmotor får framföras, dock med en begränsning på hur kraftfull motorn får vara. Som skäl framför han att förbudet exkluderar personer med funktionsvariation samt äldre som inte har möjlighet att paddla eller ro. Han anser att slitaget från elmotor inte är större än det från paddel. Han anser att förbudet är svårt att motivera om det samtidigt är tillåtet att framföra kanoter med propeller som man driver genom att trampa.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser att förbudet mot motordrivna vattenfarkoster är väl motiverat med tanke på reservatets höga värden knutna till grunda bottenar. Propellerdrift kan innebära skador på bottenar och grumling kan missgynna vattenvegetationen. Länsstyrelsen anser att det är en rimlig avvägning att inte tillåta elmotorer eftersom det är svårt att avgöra hur kraftfull en motor kan vara innan den skadar bottenarna. Det är dessutom angeläget att föreskriften är tydlig och enkel att följa och att det går att bedriva en effektiv tillsyn av reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen anser inte att förbudet begränsar möjligheten för funktionshindrade att utöva friluftsliv i någon betydande omfattning. Det är endast ett fåtal grunda vikar i naturreservatet som omfattas av föreskrift C5 och Länsstyrelsen bedömer att det finns gott om plats att utöva friluftsliv med motordrivna båtar i övrigt. Länsstyrelsen bedömer att kanoter med propeller som drivs genom trampning endast förekommer i mycket begränsad omfattning och anser att det därför inte finns skäl att förbjuda det.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Lars Ekström önskar kunna fortsätta att hålla undan vass i lagunen i Bussfjärden i syfte att bevara en lekplats för gädda. Han önskar också behålla en flytbrygga i anslutning till sin fastighet men som hamnar inom reservatet och att det ska vara möjligt att röja vass runt bryggan.

Länsstyrelsens bedömningar:

Ett syfte med reservatet är att bevara miljöer som uppkommer naturligt genom landhöjning såsom olika stadier av laguner och primärsuccessioner på landhöjningsmark. Det finns prioriterade arter och naturtyper i reservatet som på sikt gynnas/nyskapas genom uppgrundningen, till exempel gölgroda, rikkärr och landhöjningsskog. Länsstyrelsen anser därför inte att det är motiverat att tillåta vassklippning för att upprätthålla ett lekområde för gädda i Bussfjärden. Ett annat syfte med reservatet är att skydda och vårda lek- och uppväxtområden för fisk. Länsstyrelsen bedömer att det görs genom att stora områden som idag är lämpliga för fisklek skyddas genom reservatsbildningen.

Länsstyrelsen lägger till ett undantag i föreskrift A4, kartbilaga 5, som gör det möjligt att klippa vass och annan vattenvegetation intill flytbryggan. Länsstyrelsen anser att önskemålet om att behålla flytbryggan ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Tommy Löfgren anser att vissa områden bör hållas öppna för betesdrift på sikt om behov och resurser finns. Det gäller bland annat betesskogen på södra delarna av Själgrund, inklusive urskogs- strandängsområdet mellan Själgrund och fastlandet, lagunområdet från Själgrund ner mot Fårskär samt området söder om Stigenbergsbadet. Tommy Lövgren framför att diket som mynnar ner mot Förrådsbergen bör åtgärdas.

Älvkarleby naturskyddsförening framför att synpunkterna från Tommy Lövgren gäller som yttrande även för dem.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen bedömer att det skulle gynna reservatets naturvärden med ett extensivt bete inom de områden som Tommy Lövgren nämner i sitt yttrande, men att det inte är en prioriterad skötselåtgärd i förhållande till andra skötselområden i reservatet. För strandängar, laguner, vassområden, kärr och landhöjningsskogar finns enligt skötselplanen möjlighet till bete i större fallor ihop med angränsande skötselområden. Länsstyrelsen gör ett förtydligande i skötselplanen om att bete är möjligt även inom *Skötselområde 20: Likåldrig barr- och barrblandskog*. Länsstyrelsen gör ett tillägg i skötselplanen om att bete är önskvärt på södra Själgrund och söderut ner till Häckskärviken. Delområden söder om Stigenbergsbadet ingår redan i skötselkategorin ”skog med målbild hävd”.

Gamla byns samfällighetsförening Långsand framför vikten av att hänvisning av trafik och iordningställande av parkeringsytor är på plats innan reservatet bildas. Parkeringen vid Nabbevägen är idag otillräcklig.

Samfällighetsföreningen anser att det ska vara möjligt att söka tillstånd att muddra båtleden in till fastigheten Gårdskär S:8 och påpekar att den inte ska förväxlas med Långsands småbåtshamn. De upplyser om att områden söder om Rännan var betesområden in på 1950-talet.

Länsstyrelsens bedömningar:

De ekonomiska resurserna för förvaltning är begränsade och Länsstyrelsen måste alltid prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Därför går det inte att svara på när en enskild åtgärd kommer att utföras. Utvidgning och iordningställande av parkeringsplatsen vid Långsand är dock högt prioriterat i skötselplanen.

Länsstyrelsen bedömer att Långsands småbåtshamn och Gårdskär S:8 (Nabben) nyttjar samma båtled inom reservatet men gör ett förtydligande i föreskrifterna enligt följande:

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

15. muddra båtleder som behövs för fortsatt nyttjande av Gårdskärs fiskehamn, Långsands småbåtshamn och Nabben samt i anslutning till trummor genom piren vid Långsands småbåtshamn,

Länsstyrelsen gör ett tillägg i skötselplanen om beteshistoriken söder om Rännan.

Gårdskärs GIF har ett motionsspår som går in i reservatet. De framför önskemål om en rastplats i anslutning till motionsspåret för vandrare och andra motionärer.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen bedömer att en sådan rastplats kommer att gynna reservatets friluftsvärden och gör ett tillägg i föreskrifterna enligt följande:

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

30. anordna rastplats i anslutning till motionsspåret vid Skeppsholmskusten, markerat på karta, bilaga 3.

Havs- och Vattenmyndigheten tillstyrker förslagen till beslut och skötselplan och anser att de uppfyller kriterierna både för marina reservat och limniskt inriktade reservat.

Sjöfartsverket har inget att erinra mot förslag på beslut om naturreservat då det framgår att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för anläggning och underhåll av sjösäkerhetsanordningar. De påpekar att i underhåll kan det behövas röjas sly, fallna träd eller liknande för att säkerställa att de syns från vattnet så detta bör ingå som ett undantag under A3.

Länsstyrelsens bedömningar:

Länsstyrelsen anser att sådana åtgärder ingår i begreppet underhåll och att inget ytterligare undantag eller förtydligande behövs.

Upplands botaniska förening (UBF) tycker att frågan om hur en höjning av havsnivåerna kan tänkas påverka successionen av biotoper över tiden kan behöva mer uppmärksamhet och efterfrågar mer kunskap om hur kustmiljöer i Östersjön kan påverkas. UBF anser att det vore önskvärt att ytterligare precisera förbudet mot att "framföra vattenskoter *eller motsvarande*". De tycker att det är förvånande att skötselplanen tar upp detaljer om exempelvis färgsättning av husen på Kniven då de anser att det kan påverka upplevelsen hos besökaren men knappast bevarandet och utvecklingen av naturvärden.

UBF anser att skötselplanen behöver omarbetas för att uppfylla sitt syfte att ge en klar och tydlig information om hur området bör förvaltas. De anser att den behöver en bättre organisation och färre upprepningar. De föreslår bland annat att stycket "beskrivning av reservatets olika delar" förkortas avsevärt eller tas bort alternativt att beskrivningarna av "särskilt intressanta områden" i plandelen tas bort. De anser att beskrivningarna av de olika områdena i skötselområde 8 (strandängar och fuktängar) är upprepar sig med avseende på naturvårdsarter och rekommenderar att texten kondenseras.

UBF anser att distinktionen mellan skötselområde 4 (Öppna rikkärr) och 5 (Övriga kärr) är otydlig. De påpekar att strävlost inte är en rödlistad art vilket den beskrivs som i skötselplanen s. 71. Föreningen anser att enbart termen "fältgentiana" ska användas, inte "tidigblommande fältgentiana". De anser inte att öring i de kustmynnande vattendragen ska anges som bäcköring utan att det måste vara frågan om uppväxande individer av havsöring som leker i vattendraget.

UBF anser att tabellen med prioriteringar av skötselåtgärder skulle bli tydligare om flera kategorier slås ihop för att undvika det betydande problemet med att göra avvägningen hur mycket "generellt lägre prio" som restaurering av likåldriga barr- och barrblandskogar skall ha jämfört med andra kategorier.

UBF anser att en cykelled genom känslig natur kan ge betydande påverkan. De anser att Länsstyrelsen i fortsatta avstämningar med Älvkarleby kommun bör rekommendera att en eventuell cykelled dras utanför reservatet.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Länsstyrelsens bedömningar:

Förändringar i havsnivån kan påverka reservatet till exempel genom att strandförskjutning och nyskapande av landhöjningsmiljöer kan gå långsammare. Kunskapsläget om hur sådana processer kan påverka reservatets bevarandevärden på lång sikt är bristfälligt och Länsstyrelsen bedömer inte att det finns anledning att ändra något i reservatets målformuleringar eller skötselförslag.

Med vattenskoter ”*eller motsvarande*” menas vattenfarkoster med samma funktion och typ av framdrift som vattenskotrar, även om de skulle säljas under ett annat namn.

Upplevelsevärdet av ett relativt oexploaterat kust- och skärgårdsområde och ett fiskeläge med ursprunglig karaktär är en del av reservatets syfte. Länsstyrelsen anser att bevarandemålen kopplade till byggnaderna i fiskeläget är väl motiverade när det gäller att bevara ett besöksmål i naturreservatet.

Skötselplanens syfte är att ge anvisningar till förvaltaren om hur reservatet ska skötas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. För att underlätta för förvaltaren så använder Länsstyrelsen en mall som tagits fram i dialog med förvaltarna. Tanken är att alla skötselplaner ska ha ungefär samma struktur så att förvaltaren lätt kan hitta i dokumentet. Förvaltaren ska inte behöva läsa hela skötselplanen för att bilda sig en uppfattning om hur ett visst område ska skötas, vilka värden som finns och vilken prioritet skötsel och restaureringsinsatser har. Detta innebär att vissa uppgifter måste upprepas i skötselplanen. Stycket ”beskrivning av reservatets olika delar” ska ses som en fördjupning av stycket ”Allmän beskrivning”. Länsstyrelsen anser att en sådan fördjupning behövs i Gårdskärskusten eftersom reservatet omfattar en lång kuststräcka med mycket varierad karaktär. För ett så stort naturreservat som Gårdskärskusten har det inte varit möjligt att beskriva varje område i detalj. Länsstyrelsen har istället valt att ha en mer generell beskrivning av varje skötselområde (indelad främst efter naturtyp) och att endast beskriva ”särskilt intressanta områden” mer detaljerat. De ”särskilt intressanta områdena” är områden som prioriteras för skötsel, hävd eller som har särskilt höga natur- eller friluftsvärden som förvaltaren behöver känna till. Ett exempel är ”Skötselområde 8: Strandängar och fuktängar”. För att förvaltaren snabbt ska kunna skaffa sig en uppfattning om de mest värdefulla strandängarna i reservatet och dess värden förekommer en del upprepning av bland annat naturvårdsarter under varje ”särskilt intressant område”.

En skötselinriktning för naturreservatet är att tillåta naturliga successioner av naturtyper vid landhöjningskust. En annan skötselinriktning är att bevara hotade och sällsynta arter som genom aktiva skötselåtgärder. För att underlätta

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossienr 0302-02-174

för förvaltaren att prioritera mellan dessa dubbla målsättningar har Länsstyrelsen valt att dela upp reservatets rikkärr i två olika skötselområden. Rikkärr som ingår i ”Skötselområde 4: Öppna rikkärr” prioriteras för skötselåtgärder och eventuellt hävd. Målbilden är att bevara öppna rikkärr och prioriterade arter. För rikkärr (och övriga kärr) som ingår i ”Skötselområde 5: Övriga kärr” är målbilden i första hand en naturlig vegetationssuccession.

Länsstyrelsen tar bort strävlostas från uppräkningslistan av rödlistade arter i skötselplanen. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att skötselplanen anger att det handlar om tidigblommande fältgentiana då det kan påverka skötselkraven. Länsstyrelsen bedömer att det kan finnas båda typerna av öring i bäckarna och förtydligar det i skötselplanen.

Under 2018 och 2019 genomförde Länsstyrelsen ett samråd om reservatsförslaget med Älvkarleby kommun. Kommunen framförde då önskemål om att kunna anlägga en cykelstig mellan Billudden och Sagarbo. Länsstyrelsen kommer att beakta kommunens önskemål.

Kommunen och Länsstyrelsen har i samrådet 2018/2019 diskuterat möjligheten att ansluta en eventuell cykelled längs kusten till målpunkter i reservatet. Länsstyrelsen anser att anslutningar till en sådan cykelled skulle vara positivt för tillgängligheten och besökares möjlighet att uppleva naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att eventuella cykelstigar inom reservatet kan placeras och utformas så att känslig natur inte påverkas negativt.

Harald Stjernström framför att han har en avtalsrättighet på fastigheten Gårdskär 31:2 och undrar om den bör skrivas in i beslut och skötselplan. Han har ansökt om båtplats och undrar hur den ansökan kommer att hanteras.

Länsstyrelsens bedömningar:

Avtalsrättigheten gäller ett servitutsområde som kommer att ligga utanför reservatsområdet och den kommer därför inte skrivas in i beslut och skötselplan. Länsstyrelsen bedömer att ansökan om båtplats ska hanteras utom reservatsbeslutet.

Siewert Uppman skriver att det är viktigt att inse att när naturmiljöer bevaras så kommer en levande miljö ändå alltid att omvandlas. Det bör vara en övergripande tanke i vilken utsträckning människan ska påverka naturens gång och om ett reservat ska spegla en viss mänsklig tidsepok. Han anser att förslaget har en realistisk tro på tillskapandet/bibehållandet av öppna ytor med hjälp av betande tamboskap. Han tycker också att uppgifterna om den stora mängden fågelarter och antalet häckande fåglar inom området är svår att känna igen och är av uppfattningen att detta enbart förekommer under korta sträckperioder. Han skriver att häger och skarv är fågelarter som har tillkommit under senare decennier och som ibland dominerar det synliga

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

fågellivet och konkurrerar om småfisk med andra sjöfåglar. Han anser att tankar om strömlökande fisk vid Olsbäcken är orealistiska då det erfordras ett vattenflöde över en längre tid om det ska vara möjligt.

Siewert Uppman tycker att man bör lyfta betydelsen av fiskeförbättrande åtgärder i inre skärgården i syfte att säkerställa områden för reproduktion. Han anser att det finns behov av att återställa de vattenvägar som stängdes av då en bilväg anlades ut på Sjalgrund i samband med avverkningar på 1960-talet. Han skriver att det har påskyndat uppgrundning och igenväxning av den inre skärgården samt att det har påverkat vattenkvalité/syresättning och försvårat fiskvandring. Siewert anser att vattenvägarna behöver öppnas upp helt igen och att ett minimum är att stora trummor läggs i så att vattenståndet kan fluktuera fritt i innerskärgården.

Siewert Uppman anser att förbudet mot att framföra motorbåt och att ankra i vissa grunda vikar ska strykas. Han anser att reservatsförslaget till en del utgör en form av kulturellt övergrepp på historiska levnadsvanor vad gäller fiske i strandnära vatten med redskap vilka kräver förankring och tillfällig uppankring av båt samt att vid behov förlägga enkla båtar för periodvis och tillfälligt kustnära fiske. Siewert framför också att ortsbors båtar inte gör någon skada där de kan finnas uppdragna. Utrymmet räcker till alla och inskränker på inget vis tillresandes rörelsefrihet.

Siewert Uppman anser att förslaget saknar inriktning för den landbaserade viltvården (exkl mink).

Länsstyrelsens bedömningar:

Reservatets skötsel utgår från de bevarandevärden som finns idag, inte från en specifik mänsklig tidsepok. I reservatet finns det både naturtyper som ska få utvecklas fritt, exempelvis laguner och landhöjningsskog, och naturtyper som bedöms behöva skötsel för att bevara sina värden och de arter som lever där. När det gäller till exempel strandängar och rikkärr har Länsstyrelsen prioriterat vissa delområden för hävd och skötsel medan andra delområden föreslås få utvecklas fritt enligt en naturlig succession. Vilka områden som i praktiken kan hävdas med bete begränsas av ekonomiska resurser och andra faktorer, till exempel tillgång på djur och möjlighet till tillsyn.

Uppgifter om fågelarter och antal häckande fåglar kommer från inventeringsrapporter, uppgifter i artportalen och från ornitologer med god lokalkännedom. Länsstyrelsen bedömer att Olsbäcken har potential för lekande fisk och att det är en lämplig plats för biotopvårdande skötselåtgärder.

Att skydda lek- och uppväxtområden för fisk, till exempel grunda vegetationsklädda bottnar, är en del av syftet med reservatsbildningen.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Reservatsföreskrifterna innebär att sådana bottnar skyddas mot exempelvis exploatering, muddring, grumling och fysisk påverkan. Länsstyrelsen anser att reservatsbildningen kommer att gynna möjligheten till fiskreproduktion i den inre skärgården.

De naturvärden som idag finns i lagunområdet mellan Själgrund och fastlandet har utvecklats vidare under de ca 60 år sedan vägbanken byggdes. Utvecklingen med uppgrundning och igenväxning har troligen påskyndats av vägbanken men har även påverkats av naturliga faktorer som landhöjning. Avsnörda laguner som förlorat sin betydelse för fiskreproduktion har idag andra naturvärden. Exempelvis förekommer gölgröda i fiskfria gölar inom området. Vissa gölar har utvecklats mot rikkärr eller sumpskog som också är prioriterade naturtyper i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att det skulle behövas mycket omfattande åtgärder, bland annat grävning och muddring, för att återskapa de vattenvägar som fanns på 1960-talet. Länsstyrelsen bedömer att trummor genom själva vägbanken inte skulle förbättra vattenflödet i området i stort utan bara lokalt runt själva vägbanken. Sammantaget anser Länsstyrelsen att sådana åtgärder skulle innebära mer skada än nytta på de naturvärden som idag finns i lagunområdet. Det skulle även skada de naturliga strukturer, till exempel trösklar och opåverkade bottnar, som är typiska för naturtypen laguner. Vägbanken behövs även för att kunna genomföra effektiva skötselinsatser och restaureringar av naturen på de terrestra delarna av Själgrund. Sammantaget anser Länsstyrelsen inte att det är motiverat att ta bort vägbanken eller att försöka återskapa de vattenvägar som fanns på 1960-talet.

Länsstyrelsen anser att förbudet mot motordrivna vattenfarkoster är väl motiverat med tanke på reservatets höga värden knutna till grunda bottnar. Syftet med skyddet är bland annat att skydda bottnarnas botaniska värden och värden för fiskrekrytering och födosökande sjöfåglar. Propellerdrift och ankring kan innebära fysiska skador på bottnar och grumling kan missgynna vattenvegetationen. Det är endast ett fåtal grunda vikar i naturreservatet som omfattas av föreskrift C5 och Länsstyrelsen bedömer att det finns gott om strandnära vattenområden i reservatet där det går bra att fiska och att använda motordrivna båtar.

Länsstyrelsen bedömer att privata båtar längs stränderna innebär en privatisering som inte är förenlig med reservatets syfte om tillgänglighet för alla besökare. Länsstyrelsen anser att båtar och andra privata anordningar som inte omfattas av giltiga servitut eller avtal ska tas bort.

Jakt regleras inte av reservatsbeslutet och därmed inte viltvård i bemärkelsen jakt.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Per Johan och Kerstin Ulfendahl föreslår att en vandringsled markeras och underhålls mellan målpunkt Harsudden och Skeppsholm via Rönngrund. De ger förslag på en sträckning delvis utanför naturreservatet.

Ulfendahls anser att det privata huset och bryggan på Lilla Skrakören är ett hinder för det allmänna friluftslivet då viken inte längre är tillgänglig för landstigning. På ön finns fina badklippor. De anser att arrendet bör sägas upp och att platsen bör återställas till ursprungligt skick. Alternativt att bryggan tydligt märks upp som allmän brygga.

Ulfendahls tycker att den planerade bron/spången ut till Långsandsörarna bör prioriteras. De föreslår en ny stig ut till udden på Boörsskatan då det är den nordligaste punkten i Uppland som man kan komma till utan båt och de tycker att det är roligt att kunna ta sig till Upplands nordligaste udde. De föreslår också att målpunkten söder om Idbäckens mynning flyttas eller kompletteras med det föreslagna fågeltornet som en målpunkt på udden norr om ön "Enstaka trä". En sådan placering ger medljus in mot Idängen (den äng som nyligen åtgärdats) under morgontimmarna och bra överblick över Sörfjärdens vattenytor. De föreslår också att det anläggs nya parkeringsplatser i anslutning till reservatet för att öka tillgängligheten till Idängen. I väntan på betesdjur tycker de att vassbältet mot Sörfjärden ska slås regelbundet och att ängen hävdas så att den inte växer igen.

Ulfendahls undrar hur långt bort från naturreservatets gräns kravet på att fälla träd på grund av barkborreangrepp gäller. De anser att Häckskärsviken bör namnges som Häggskärsviken eftersom äldre kartmaterial från 1600- och 1700-talet benämner viken så.

Länsstyrelsens bedömningar:

Skötselplanen föreslår en sammanhängande vandringsled genom reservatet, i första hand längs stränderna. Vid bland annat Skeppsholm går det inte att dra fram en vandringsled inom reservatet. Länsstyrelsen anser att det skulle kunna vara möjligt för förvaltaren att, i överenskommelse med berörda markägare, dra vandringsleden utanför reservatet men Länsstyrelsen redogör inte för sådana sträckor i skötselplanen då de måste planeras i samråd med berörda markägare.

Stugan på Lilla Skrakören har uppförts av en lokal yrkesfiskare. Den får nyttjas för yrkesutövning men är inte avsedd för bostadsändamål. Troligen är risken för störning på privata intressen låg då stugan inte är avsedd för bostadsändamål.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier 0302-02-174

Bron/spången ut till Långsandsörarna är högt prioriterad (prio 1) i skötselplanen. Länsstyrelsen gör tillägg i skötselplanen och på kartbilaga 10.3.1 med förslag på målpunkt Boörsskatan och placering av fågeltornet vid udden norr om ön Enstaka Trä. Länsstyrelsen lägger till namnet "Idängen" i beskrivningen av den åtgärdade strandängen i skötselplanen.

Länsstyrelsen bedömer att det finns tillräckliga möjligheter till parkering vid Stigenbergsbadet. Idängen tillhör de strandängar som är prioriterade för hävd. Skötselplanen föreslår också röjning av sly vid behov så att de hålls öppna även i frånvaro av betesdjur.

Det finns inget krav på att fälla träd vid barkborreangrepp. Föreskrift B20 ger förvaltaren möjlighet att göra vissa åtgärder i syfte att begränsa eller förhindra angrepp. Denna rättighet för förvaltaren gäller bara i naturreservatet.

Länsstyrelsen väljer att behålla namnet Häckskärsviken då det är det namn som anges på moderna kartor.

Fredrik Lundström önskar att en fd ängsmark intill Olsbäcken ska hållas öppen. Den alltmer igenväxta ängen påverkar den intilliggande fastigheten Långsand 1:284 med kraftigt nedsatt ljusinsläpp och mygginvasjon. Lundström önskar ett undantag från föreskrift A3 och komplettering av A26 så att det blir möjligt att röja, fälla unga träd och klippa eller slå markvegetation. Han önskar även att det ska vara möjligt att låta beta området.

Fredrik Lundström anser att det behövs en respektzon mot skötselområde 14 norr om fastigheten Långsand 1:284 i syfte att minska risk för skador från fallande träd på intilliggande byggnader. Han anser också att föreskrift B3 bör begränsas så att det till exempel inte placeras en grillplats eller en toalett i anslutning till tomterna vid Olsbäcken.

Fredrik Lundström anser att rastplatsen på udden strax öster om Olsbäckens mynning och gångvägen dit bör omfattas av undantag från föreskrift A3 så att det blir möjligt att röja, fälla unga träd och klippa eller slå markvegetation. Han anser också att föreskrift A3 och kartbilaga 5 ska kompletteras med bryggplatser vid Olsbäckens mynning så att det blir möjligt att röja där. Bryggplatserna är av äldre karaktär och vilar på gamla stenkistor från tiden då det fanns fiskebodar på platsen. Det är ett minne av den hamn som fanns där en gång. Han framför också att det behöver förtydligas var den föreslagna bron över Olsbäcken ska placeras.

Fredrik Lundström anser att farleder till/från hamnområden Nabben, Olsbäckhamn, kanalen vid Långsandsörarna och Gårdskärshamn bör undantas

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossier nr 0302-02-174

från reservatsområdet. Motiveringen är att det finns behov av periodvis muddring för att tillgängliggöra hamnen och främja friluftsliv.

Fredrik Lundström anser att föreskrift B19 bör kompletteras med vildsvin och andra invasiva djurarter. Han anser också att föreskrift C4 som innebär förbud att framföra vattenskoter eller motsvarande är orimlig då det i allra högsta grad inskränker på friluftslivet i området. Han föreslår istället en komplettering av föreskrift C5 med ytterligare områden. Fredrik Lundström anser att en cykelväg/cykelstig bör möjliggöras från Långsand till vägen vid Sågarbo/Långsand.

Länsstyrelsens bedömningar:

I historiska kartor kan man se att marken vid Olsbäcken tidigare har varit öppen och troligen nyttjats som ängsmark och/eller betesmark. Med tanke på historiken bedömer Länsstyrelsen att det är lämpligt att området kan hållas delvis öppen och eventuellt betas. Föreskrift A3 och A26 gäller fastighetsägare och andra sakägare. Länsstyrelsen anser att skötsel av den fd ängsmarken ska hanteras som en förvaltarfråga, inte som ett undantag från A-föreskrifterna. Förvaltaren har rätt att röja och låta beta enligt föreskrift B7. Länsstyrelsen gör ett tillägg om området i skötselplanen under *Skötselområde 20: Likåldrig barr- och barrblandskog* och avgränsar ett delområde på kartbilaga 10.1.1 och 10.2.1.

Det finns undantag från föreskrift A3 som möjliggör att i förebyggande syfte fälla träd eller kapa grenar som kan utgöra fara för människor, byggnad eller anordning efter överenskommelse med förvaltaren av reservatet. Länsstyrelsen bedömer inte att det behövs något mer undantag för att hantera farliga träd. Länsstyrelsen ser över avgränsningen av skötselområde 14 intill tomterna vid Olsbäcken så att gränsen mot äldre barrskog bättre stämmer med verkligheten.

Den exakta placeringen av friluftsanordningar kommer att göras i fält och då med hänsyn till privata tomter. Länsstyrelsen förtydligar detta i skötselplanen. Länsstyrelsen anser inte att området runt Olsbäcken ska undantas från föreskrift B3 (eller B4).

Med tanke på historiken anser Länsstyrelsen att det är lämpligt att udden öster om Olsbäckens mynning kan hållas delvis öppen. Länsstyrelsen bedömer att området bör hanteras på samma sätt som *Skötselområde 18: Olsbäckshamn* eftersom den har samma bakgrund som hamnplats vid Olsbäckens mynning. Länsstyrelsen bedömer att öppethållande av udden och stigen dit stigen kommer att gynna friluftslivet. Länsstyrelsen lägger till stigen på kartbilaga 3 och udden på kartbilaga 2 så att de omfattas av undantagen att röja mm enligt föreskrift A3. Länsstyrelsen gör en ändring i skötselplanen så att udden ingår som ett delområde i *Skötselområde 18: Olsbäckshamn*.

2023-01-10

Dnr 511-4290-12
Dossienr 0302-02-174

Undantaget från föreskrift A3 om att röja intill bryggor, båtplatser och båtuppläggningsplatser markerade på karta, bilaga 5, omfattar främst platser med servitut eller andra rättigheter som nyttjas idag. Länsstyrelsen bedömer att bryggplatserna vid Olsbäckshamn har ett mer kulturhistoriskt intresse och anser inte att de ska omfattas av ett undantag enligt föreskrift A3, kartbilaga 5. Det finns möjlighet för förvaltaren att röja på platsen enligt föreskrift B10 samt undantag att röja mm enligt föreskrift A3, kartbilaga 2.

Den exakta dragningen av vandringsleden och brons placering kommer att bestämmas i fält och då med hänsyn till privata tomter och känsliga naturmiljöer.

Enligt föreskrift A15 och A17 finns möjlighet att söka tillstånd att muddra båtleder som behövs för fortsatt nyttjande av Gårdskärs fiskehamn, Långsands småbåtshamn och Nabben samt rännan vid Långsandsörarna. Det finns även möjlighet att klippa vass och annan vattenvegetation enligt undantag från föreskrift A4. Länsstyrelsen bedömer inte att det finns något behov av att muddra eller underhålla en farled till Olsbäckshamn då det inte finns någon egentlig hamn där idag utan endast enstaka privata båtplatser.

Jakt på vildsvin regleras inte i reservatsbeslutet. Länsstyrelsen bedömer att önskemål om utökad jakt ska hanteras utom reservatsbeslutet. Länsstyrelsen anser att ett förbud mot vattenskoter eller motsvarande behövs i naturreservatet för att säkra reservatets natur- och friluftsvärden för framtiden. I övrigt se Länsstyrelsens bedömningar för samma fråga från Långsands samfällighetsförening. Förvaltaren har möjlighet att anlägga cykelstig enligt föreskrift B4. Det finns också möjlighet att söka tillstånd för att anlägga cykelstig inom ett område vid Sågarbo enligt föreskrift A24.

Stora Enso Skog och Mark AB och **Svenska kraftnät** har inga synpunkter i ärendet.

SGU avstår från att yttra sig.

Övrigt

Länsstyrelsen har gjort justeringar av redaktionell karaktär i beslut och skötselplan.

Bilaga 12

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Regeringen. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Uppsala län, 751 86 Uppsala. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till uppsala@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet senast tillkännagavs**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-22 33 000. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**